

LIETUVOS BANKAS

E U R O S I S T E M A

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

Aurelijus Dabušinskas, Ekonomikos departamento direktorius

Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmai, 2022 m. balandžio 13 d.

01 _____

Karo Ukrainoje poveikis pasaulio ekonomikai

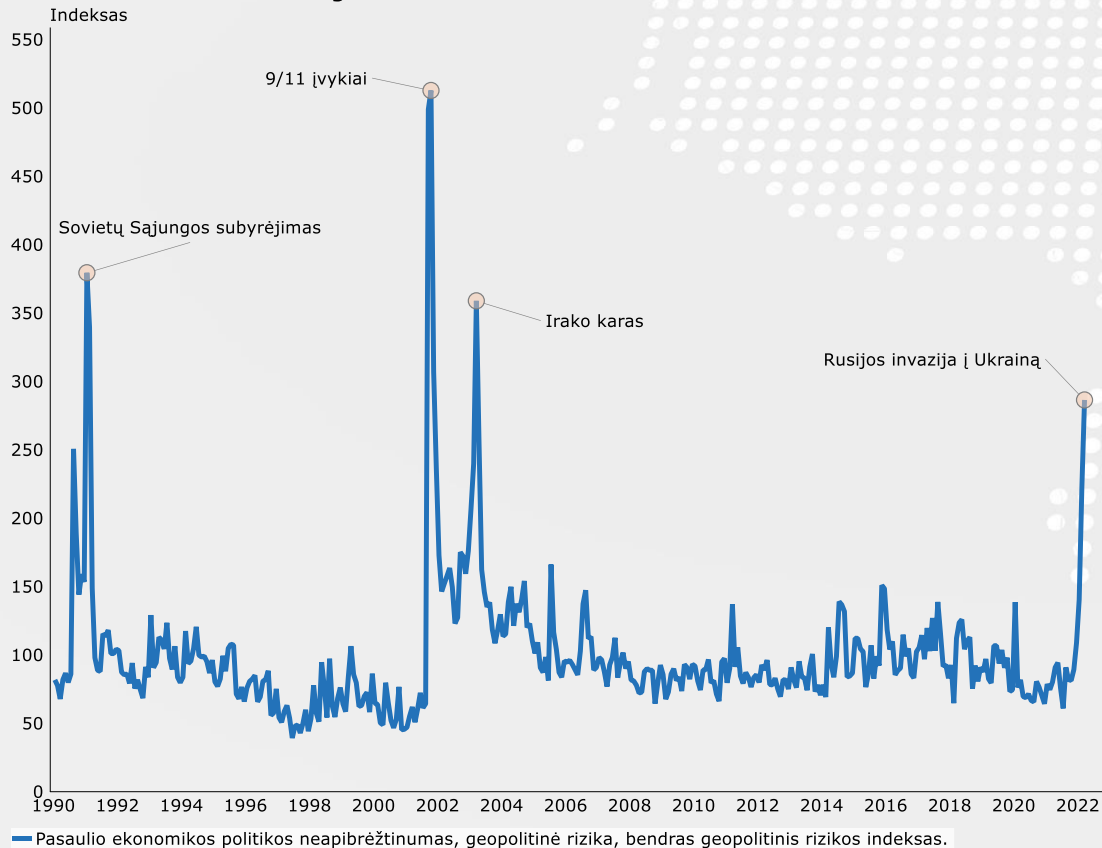

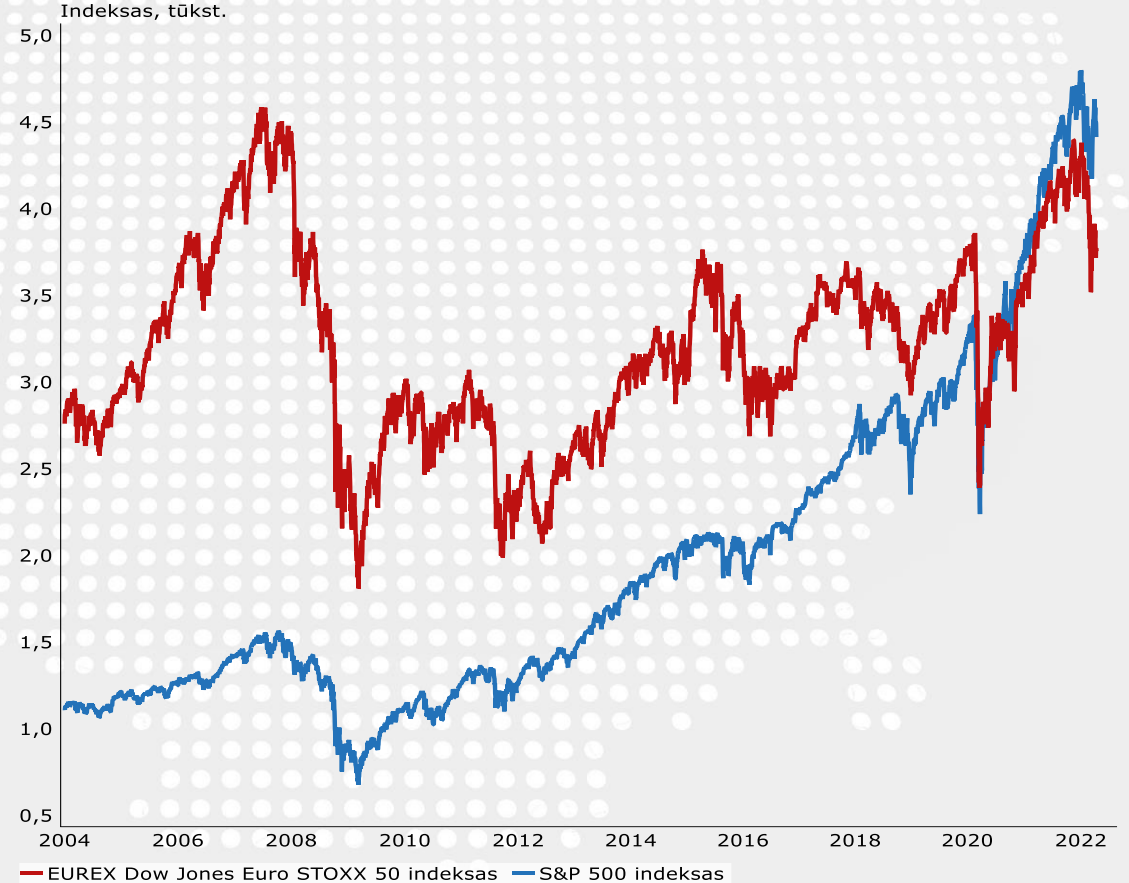
Rusijai pradėjus karą Ukrainoje, išaugo neapibrėžtumas dėl pasaulio ekonomikos raidos

Pasaulio geopolitinės rizikos padidėjimas prasidėjus karo konfliktui Ukrainoje

S&P 500, Euro STOXX 50 indeksai

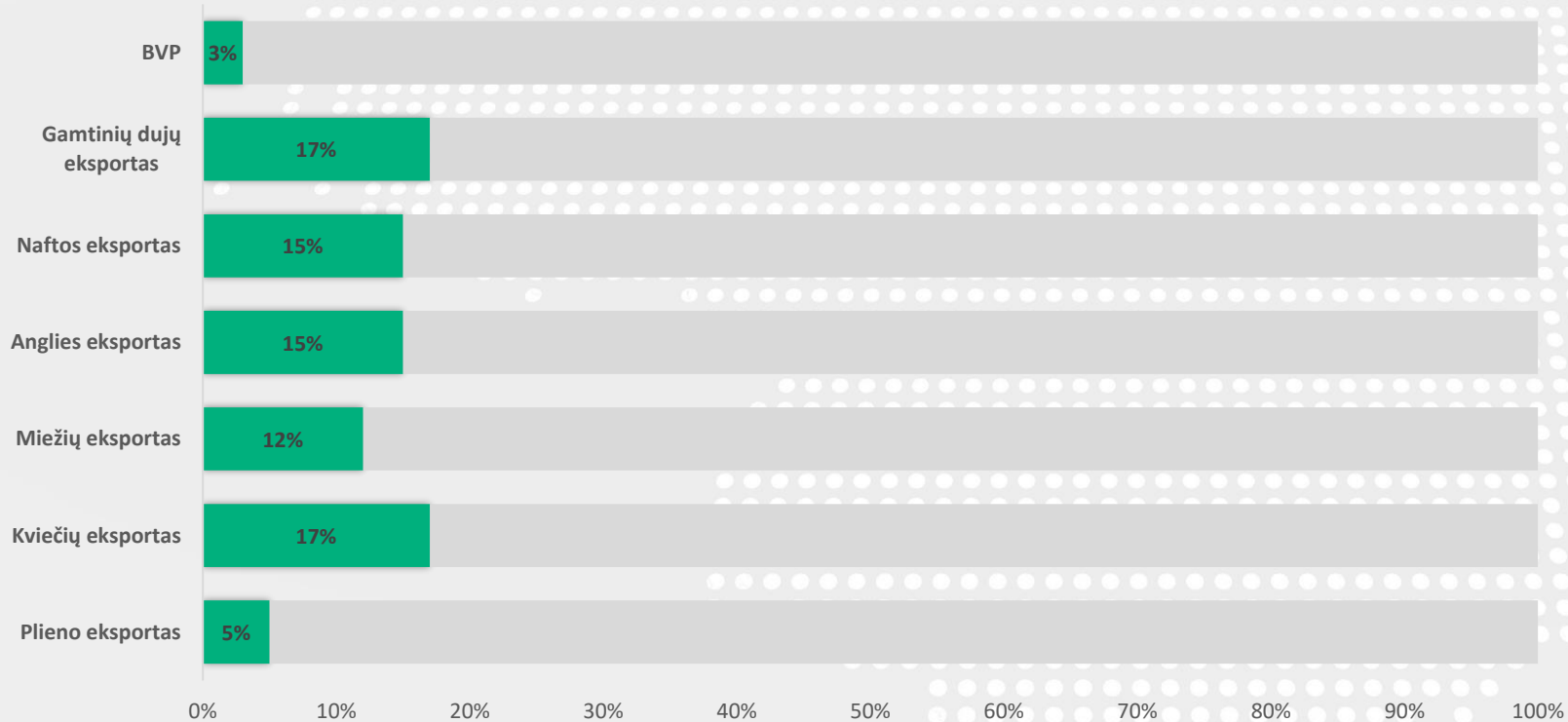
Šaltinis: Lietuvos bankas ir Macrobond

Šaltinis: Lietuvos bankas ir Macrobond

Rusijos ekonomika sudaro nedidelę dalį pasaulyje, tačiau ji – svarbi kai kurių žaliavų tiekėja

Rusijos BVP ir žaliavų eksporto dalis pasaulyje
(% pasaulio BVP, % pasaulio eksporto)

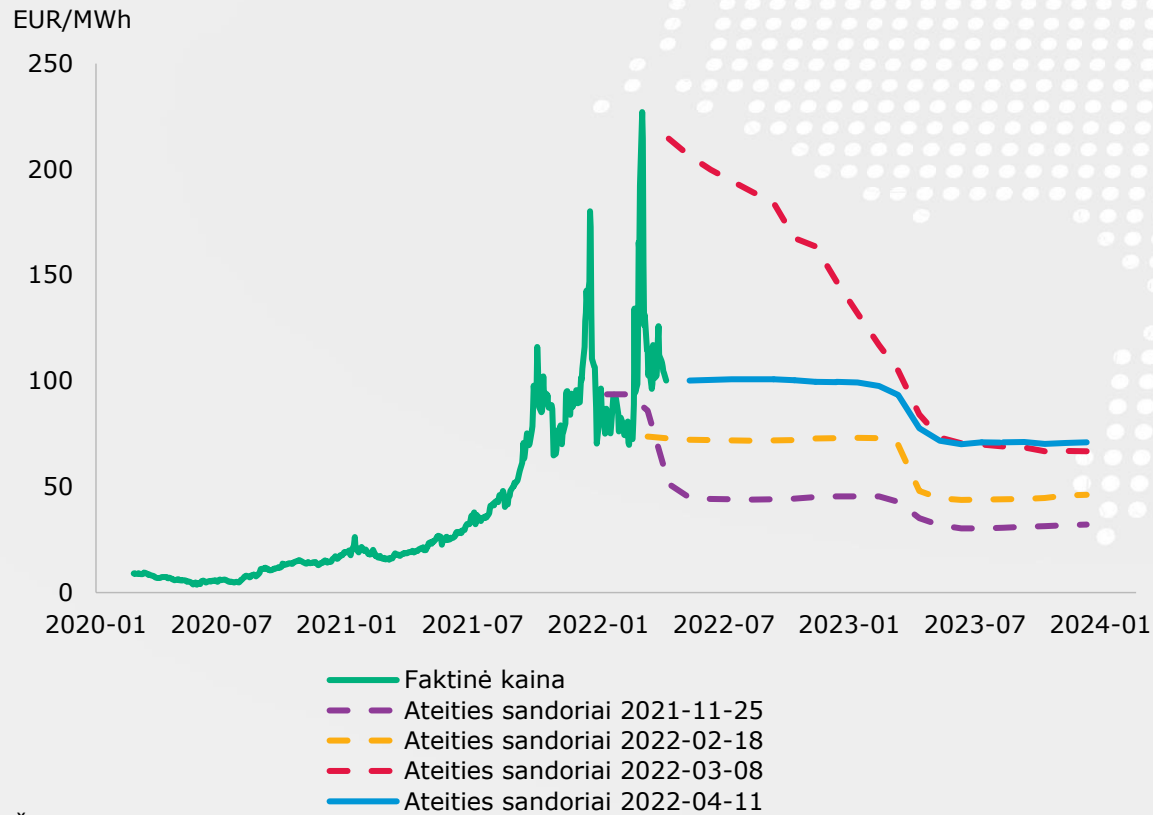
Šaltiniai: JAV agrokultūros departamentas ir JT Comtrade.

Pasaulio ekonomikos jautrusis nervas – energijos ištekliai

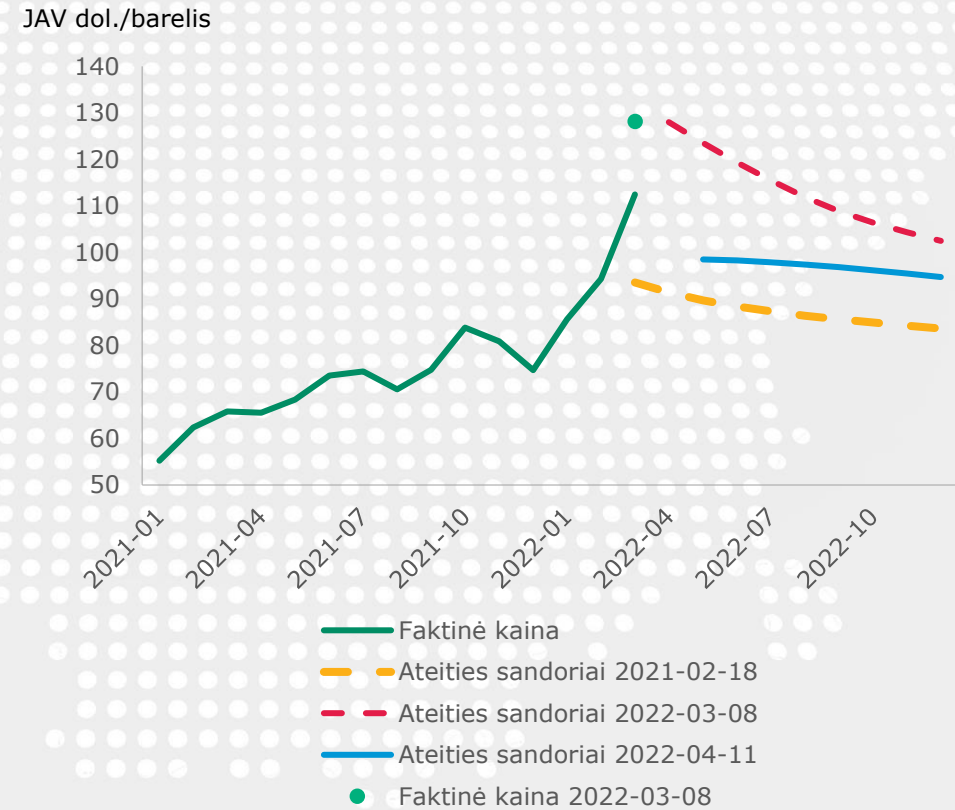

Dujų kainos Europoje

Šaltinis: Refinitiv.

Naftos kainos

Šaltinis: Reuters.

Dar viena jautri sritis – kitos žaliavos, kurių reikšmingi tiekėjai yra Rusija ar Ukraina

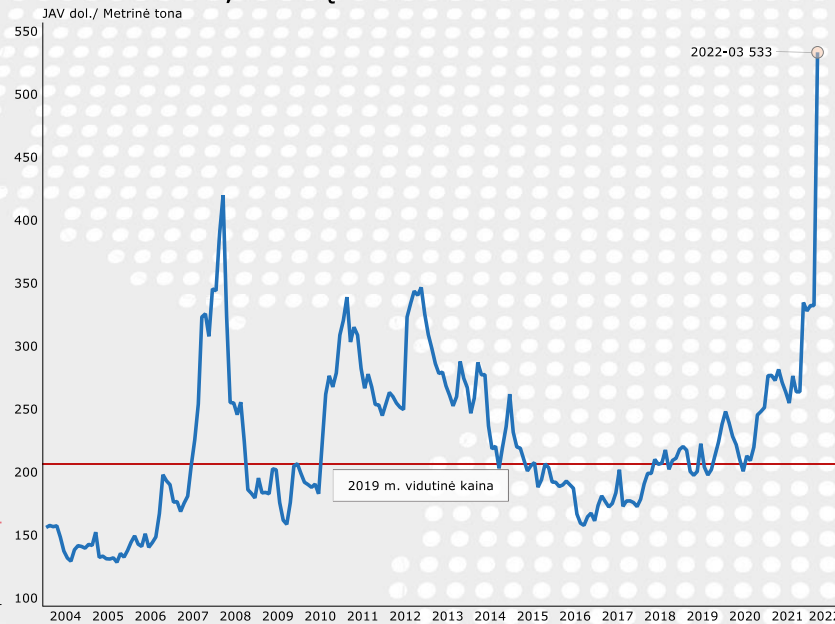
Pasaulio nikelio kainos

— Pasaulio nikelio kainos, Londono metalų birža

Šaltinis: Lietuvos bankas ir Macrobond

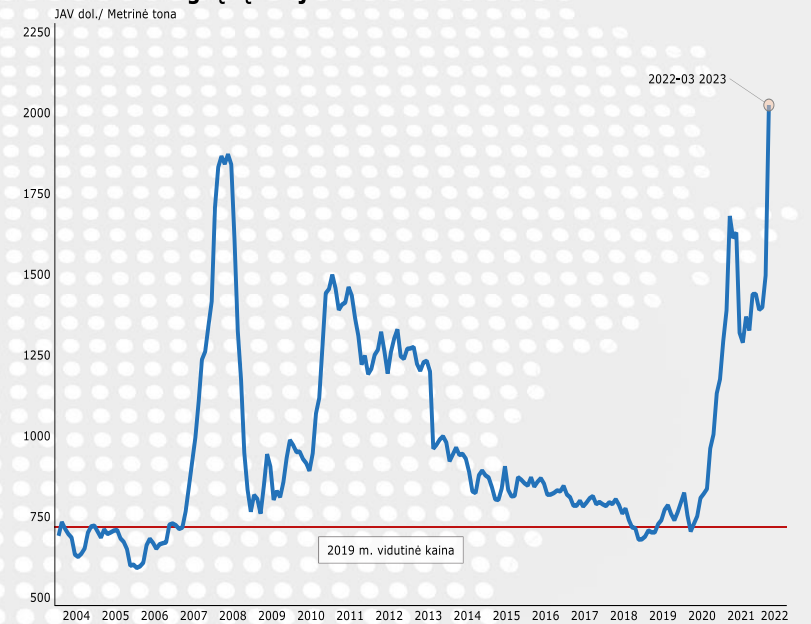
Pasaulio bankas, kviečių vidutinė kaina

— Pasaulio bankas, kviečių vidutinė kaina

Šaltinis: Lietuvos bankas ir Macrobond

Pasaulio saulėgrąžų aliejaus kaina

— Pasaulio saulėgrąžų aliejaus pasaulio kaina, JAV dol.

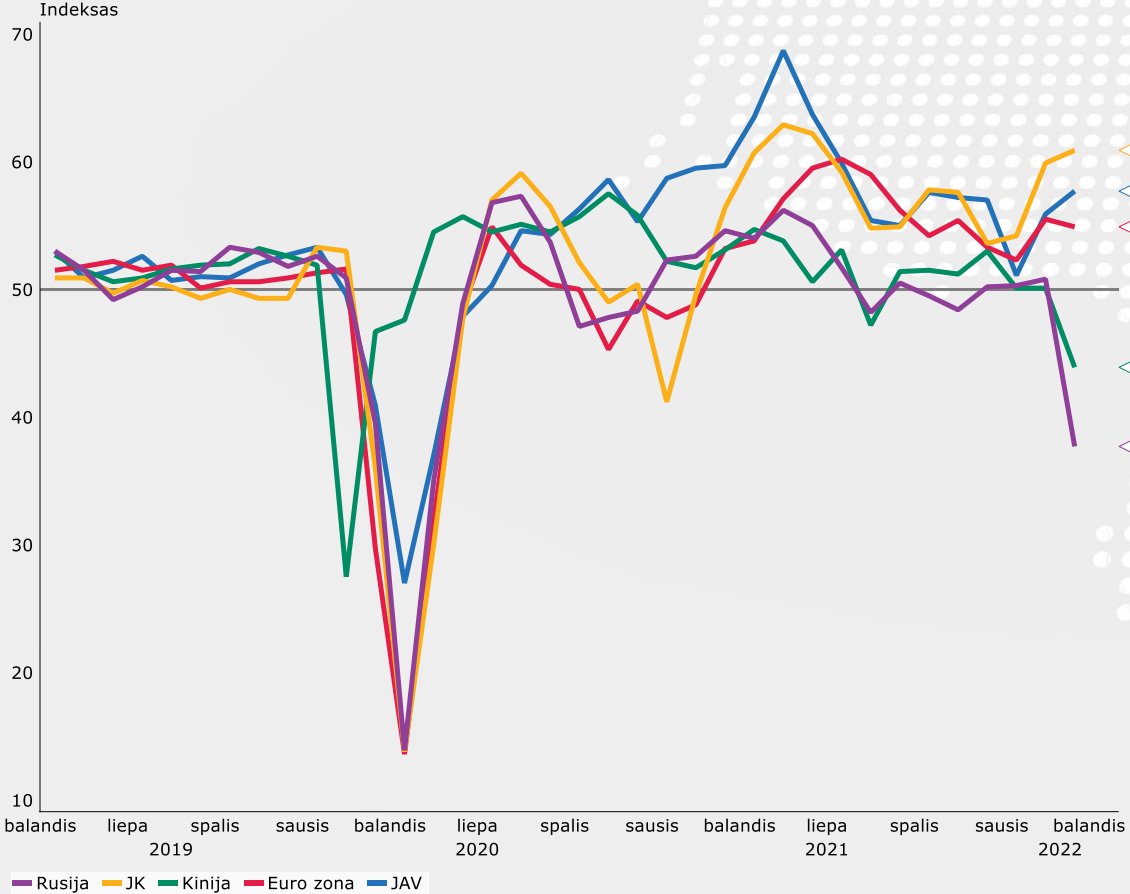
Šaltinis: Lietuvos bankas ir Macrobond

Apklausomis grįsti rodikliai karo neigiamą poveikį pasaulio ekonomikos raidai kol kas rodo tik iš dalies

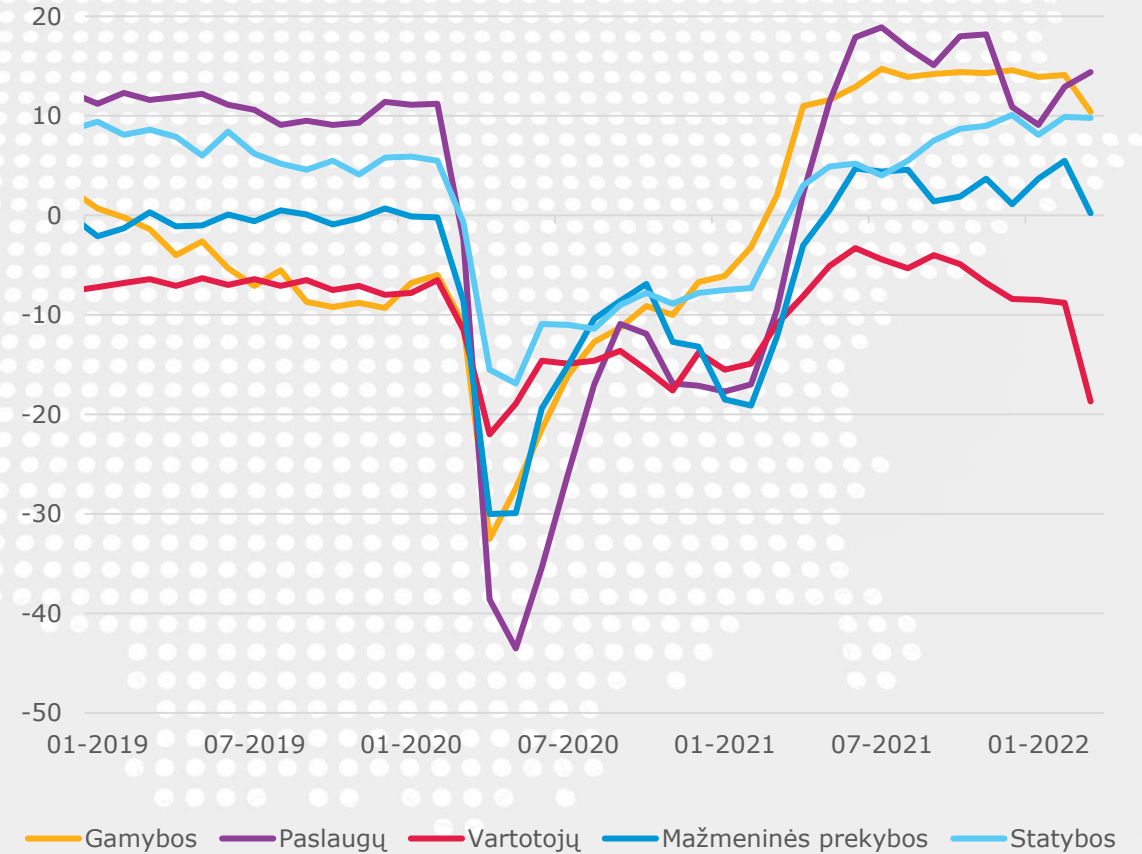

Pagrindinių pasaulio ekonomikų PMI

Šaltinis: Lietuvos bankas ir Macrobond

Pasitikėjimo rodikliai euro zonoje

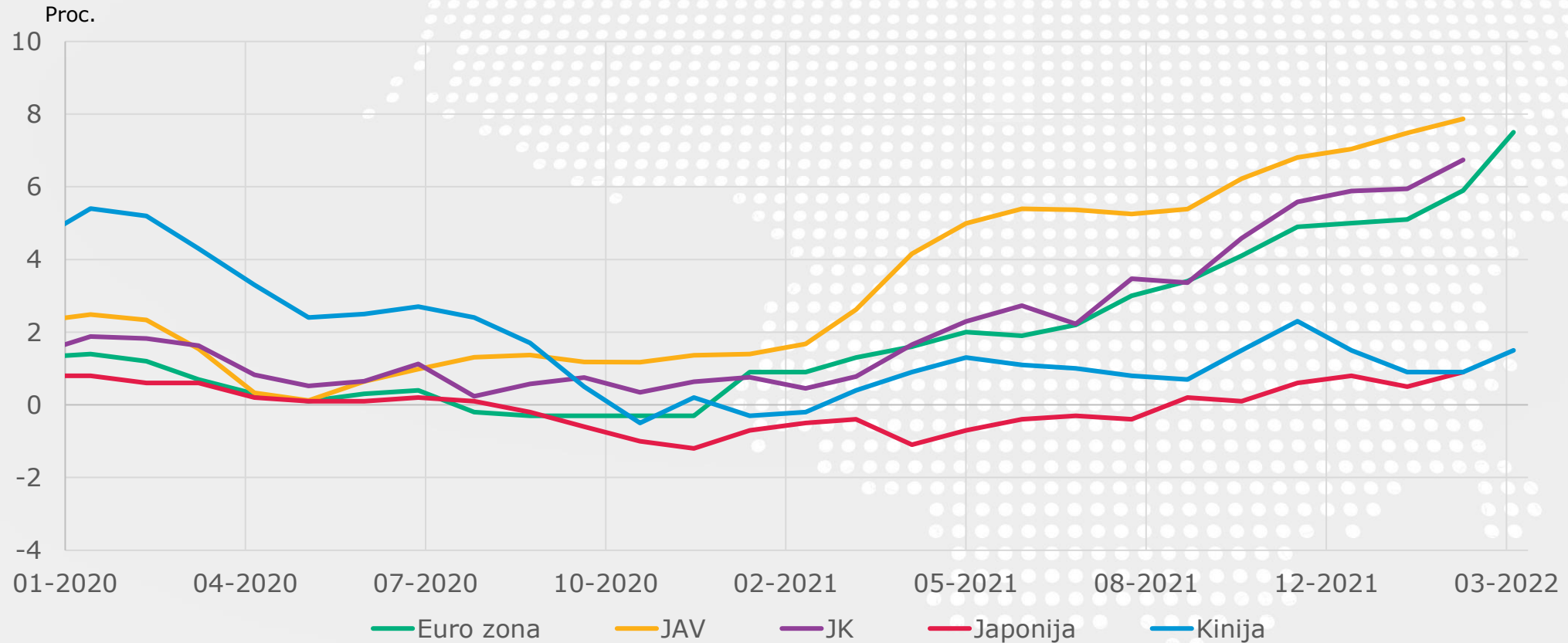

Šaltinis: Refinitiv

Didžiosiose vakarų ekonomikose infliacija yra pakilusi į seniai nematytą lygį

Globali infliacija

Šaltinis: Refinitiv, ECB ir FED.

Dėl stipresnio ekonomikos atsigavimo JAV ir JK centriniai bankai mažina skatinamąjį pinigų politikos mastą sparčiau nei ECB

	Euro zona (%)	JAV (%)	JK (%)
Infliacija (2022 kovas*/2021 gruodis)	7,5 (5)	8,5 (7,1)	6,2 (5,4)
Grynoji infliacija (2022 kovas*/2021 gruodis)	3,0 (2,6)	6,5 (5,5)	5,2 (4,2)
Ilgalaikiai infliacijos lūkesčiai (2022 balandžio 8 d./2021 gruodžio 15 d.)	2,3 (1,8)	2,5 (2,1)	-
Atlyginimų augimas (2021 K4/K3)	1,6 (1,4)	5,0 (4,6)	4,6 (5,9)
Nedarbo lygis (2022 vasaris*/2021 gruodis)	6,8 (7,0)	3,6 (3,9)	3,8 (4,1)

Šaltiniai: Eurostat, Refinitiv, Bloomberg

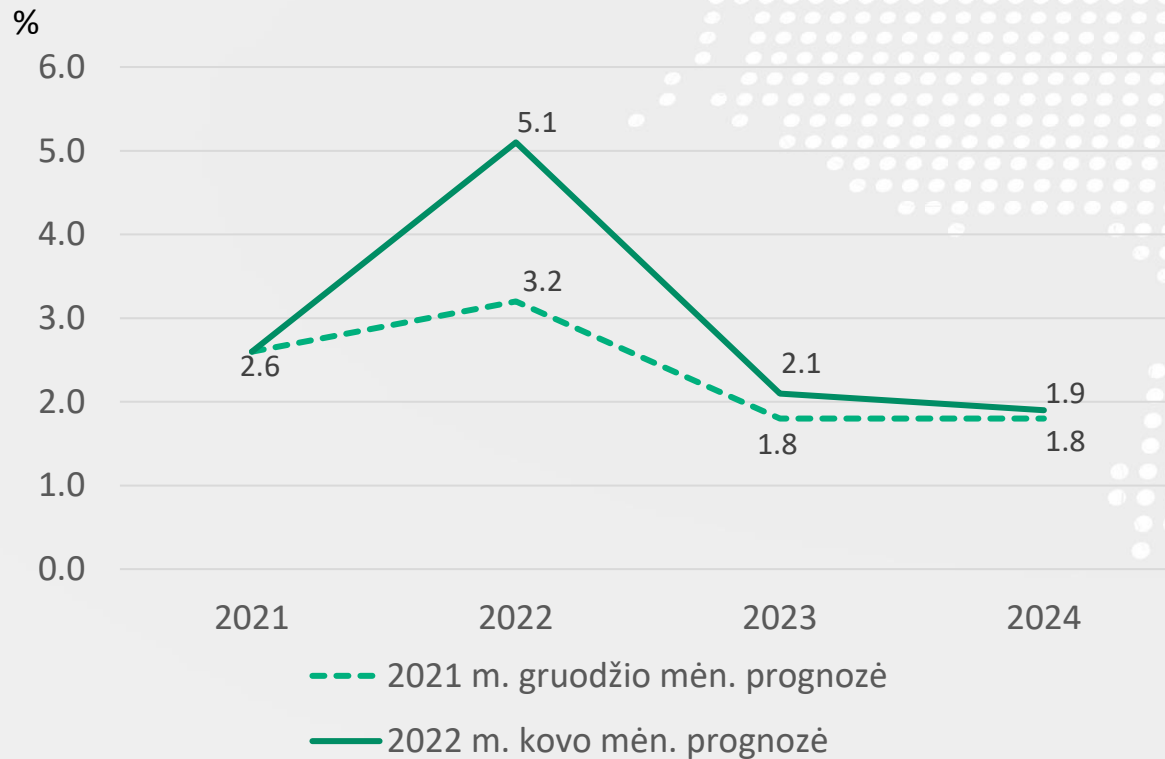
*JK infliacijos duomenys 2022 m. vasario mėn. , o euro zonos nedarbo lygis 2022 m. kovo mėn.

ECB reaguoja į didėjančią infliaciją priimdamas pinigų politikos sprendimus, kurie atveria kitų greitesnių sprendimų galimybes

ECB infliacijos prognozės euro zonai

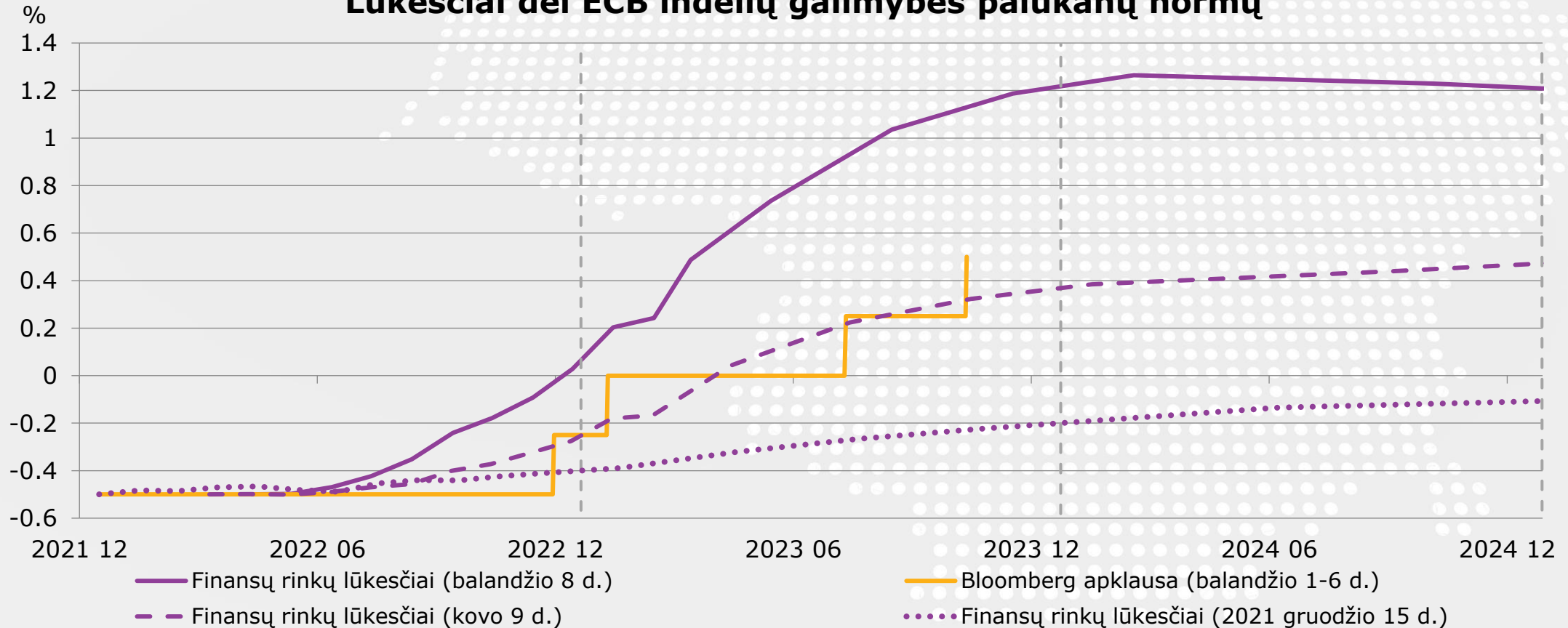
Kovo mėn. Valdančioji taryba priėmė šiuos sprendimus:

- Sparčiau mažinti grynuosius turto pirkimus pagal Turto pirkimo programą II ketv., o III ketv. grynujų pirkimų apimtys priklausys nuo būsimų duomenų.
- Patvirtino, kad gryniesiems turto pirkimams pagal Specialiąją pandemine pirkimo programą bus nutraukti kovo pabaigoje.
- Palūkanų normų keitimai bus daromi praėjus tam tikram laikui po grynujų turto pirkimų baigimo.

Finansų rinkų dalyviai tikisi spartaus ECB palūkanų normų didinimo nuo šių metų antros pusės

Lūkesčiai dėl ECB indėlių galimybės palūkanų normų

Šaltinis: Refinitiv

02

Lietuvos ekonomikos raida iki Rusijos karo prieš Ukrainą

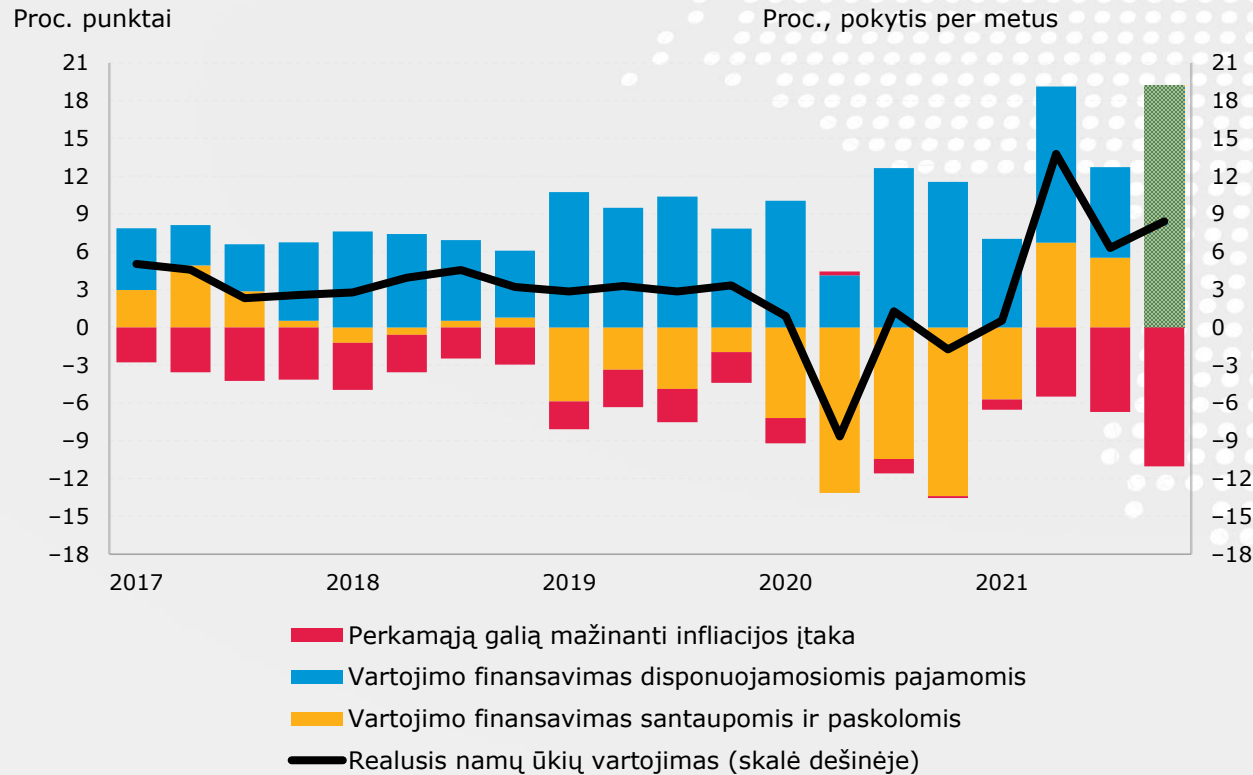

Ilgą laiką didėjusios gyventojų pajamos leidžia naujus iššūkius pasitikti turint finansinę pagalbę

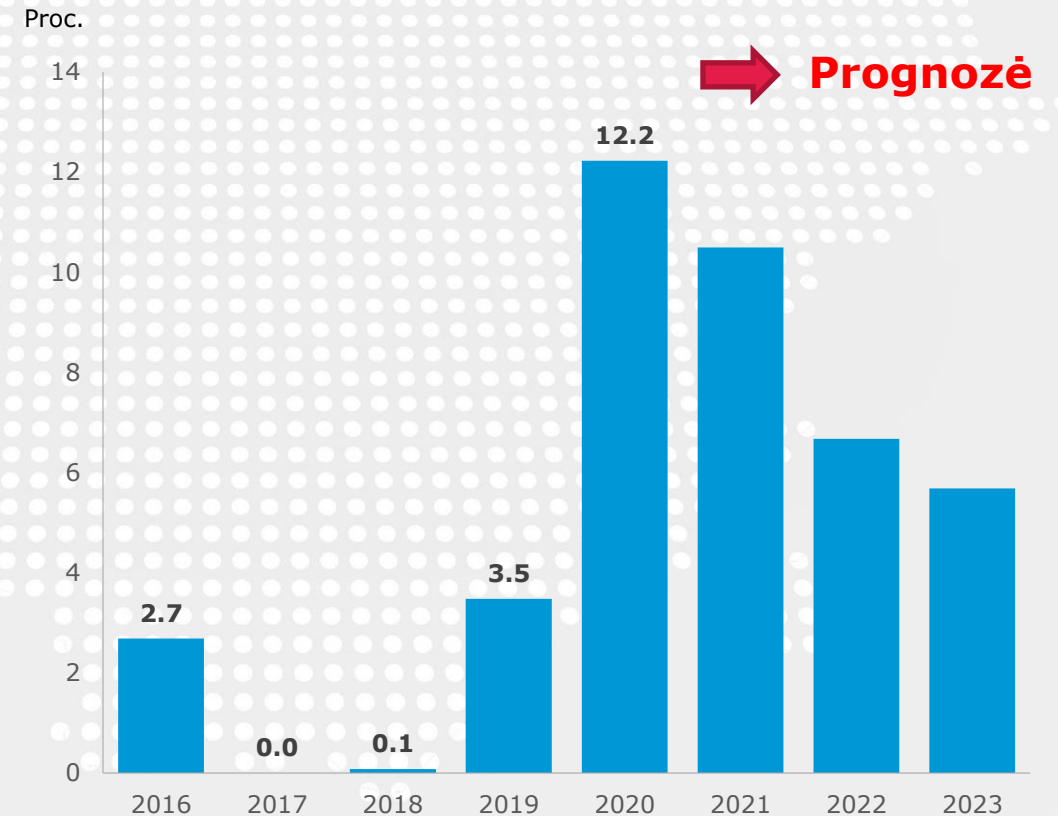

Realųjų namų ūkių vartojimo išlaidų kaitos veiksniai

Šaltiniai: Eurostatas, Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Namų ūkių taupymo norma

Šaltiniai: Eurostatas, Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

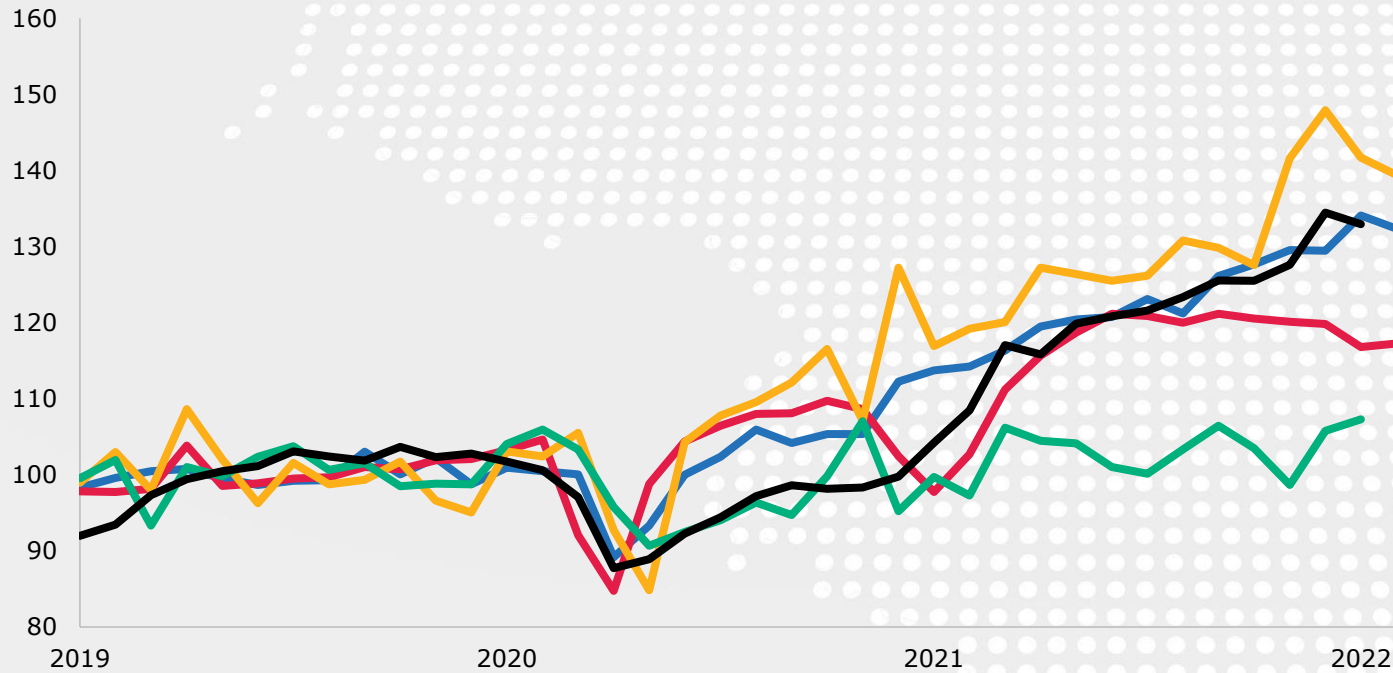

Metų sandūroje užsienio prekyba ir gamyba toliau augo, o vidaus paklausos augimas lėtėjo

Lietuvos pagrindinių ekonomikos sektorių raida

2019 = 100, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

- Apdirbamoji gamyba, išskyrus rafinuotus naftos produktus (palyginamosiomis kainomis)
- Mažmeninė prekyba (palyginamosiomis kainomis)
- Lietuviškos kilmės prekių, išskyrus mineralinius produktus, eksportas (to meto kainomis)
- Statyba (palyginamosiomis kainomis)
- Paslaugos (to meto kainomis)

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

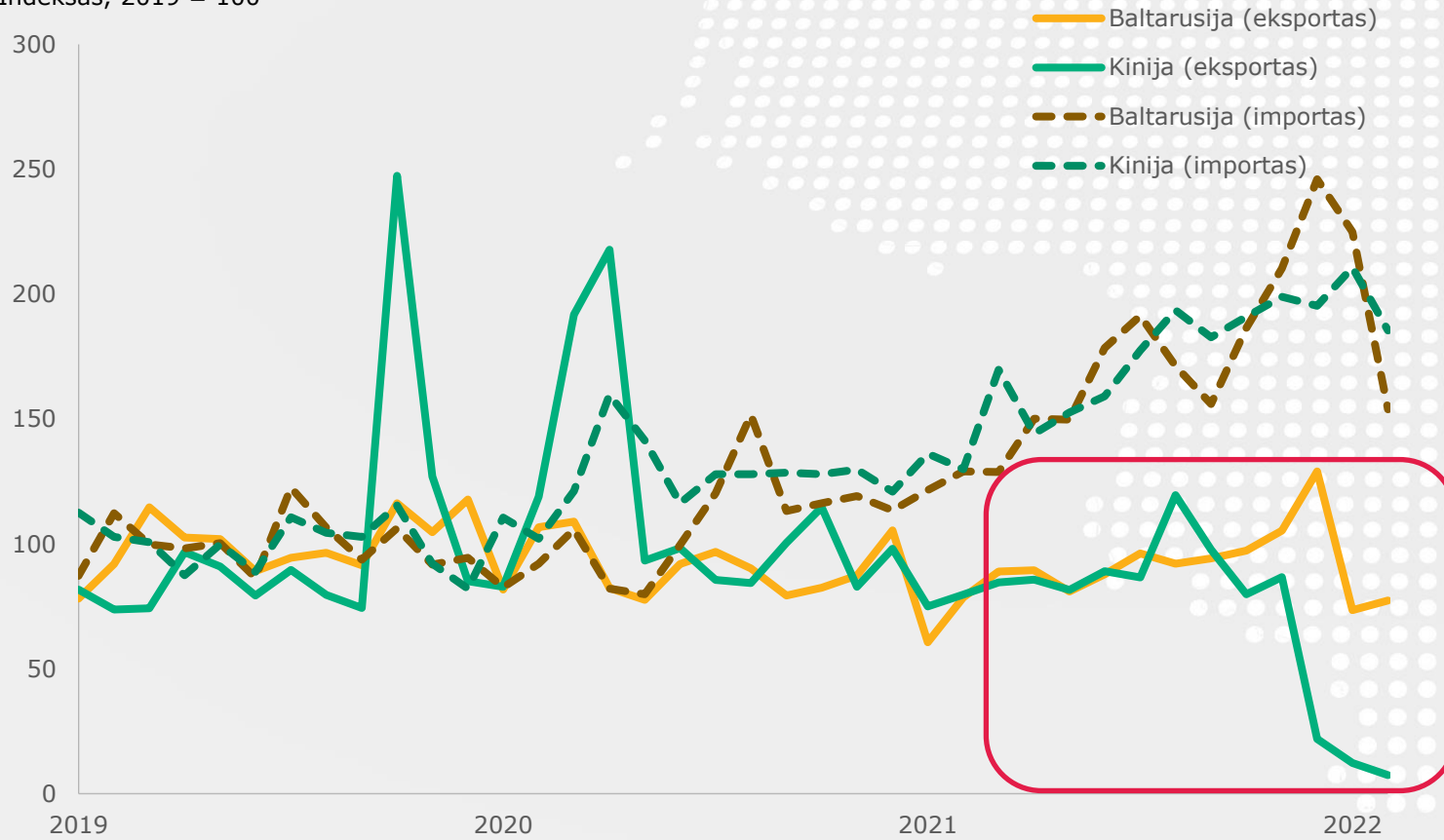

Eksportas į Baltarusiją ir Kiniją sumažėjo, žaliavų importas iš Kinijos kol kas nesitraukė

Lietuvos prekių eksporto ir importo raida

Indeksas, 2019 = 100

Prekių eksportas į Kiniją 2022 m. vasario mėn. buvo **91** proc. mažesnis nei 2021 m. mėnesio vidurkis. Sumažėjo visos pagrindinės prekių kategorijos

Prekių eksportas į Baltarusiją 2022 m. vasario mėn. buvo **16** proc. mažesnis nei 2021 m. mėnesio vidurkis.

Prie prekių eksporto į Baltarusiją mažėjimo daugiausia prisideda mašinos ir įrenginiai, vaisiai ir riešutai, matavimo ir medicinos tikslieji prietaisai, plienas ir geležis, įvairūs chemijos produktai.

Importas iš Baltarusijos reikšmingai sumažėjo. Mažėja trąšų, plieno ir geležies bei kitų įvairių chemijos pramonės gaminių importas.

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

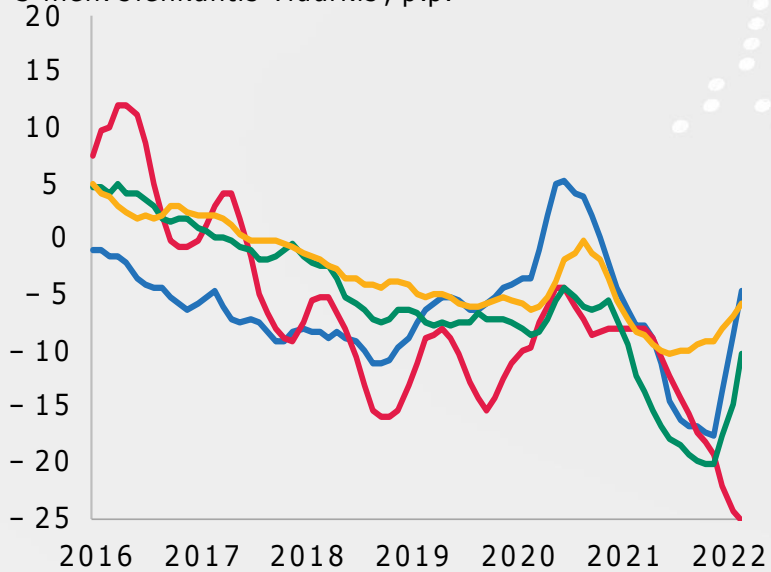

Apklausa apie verslą ribojančius veiksnius signalizuoja pokyčius anksčiau stebėtose tendencijose

Nepakankama paklausa

Lūkesčių lygis, palyginus su ilgalaikiu vidurkiu; 3 mėn. slenkantis vidurkis; p.p.

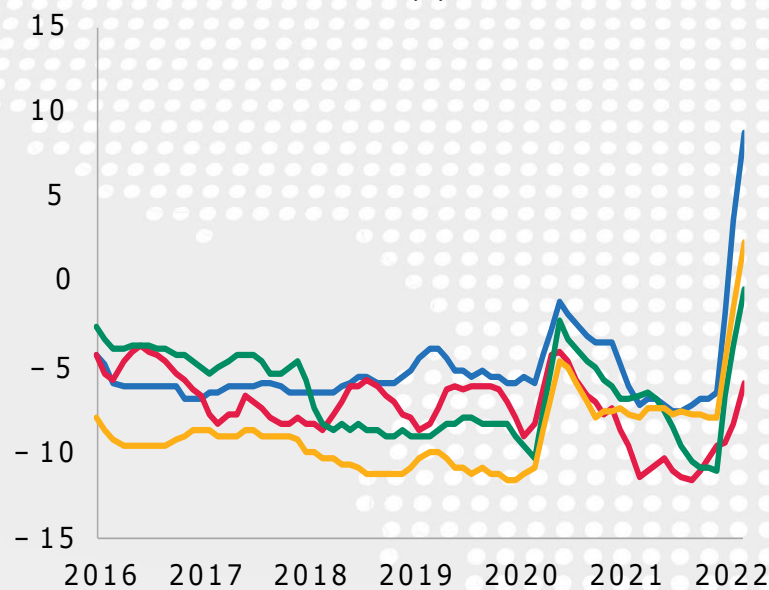

— Pramonė — Statyba
 — Mažmeninė prekyba — Paslaugų sektorius

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Finansiniai sunkumai

Lūkesčių lygis, palyginus su ilgalaikiu vidurkiu; 3 mėn. slenkantis vidurkis; p.p.

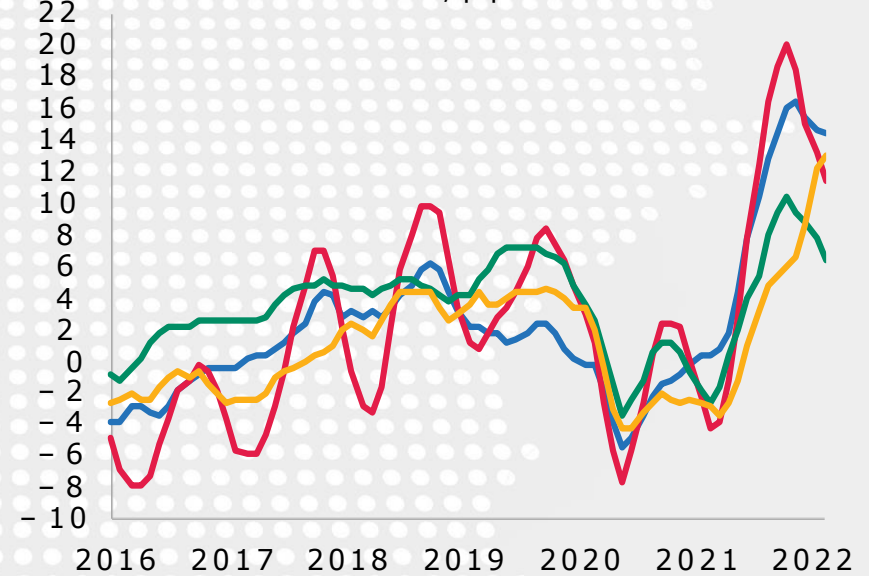

— Pramonė — Statyba
 — Mažmeninė prekyba — Paslaugų sektorius

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Darbuotojų trūkumas

Lūkesčių lygis, palyginus su ilgalaikiu vidurkiu; 3 mėn. slenkantis vidurkis; p.p.

— Pramonė — Statyba
 — Mažmeninė prekyba — Paslaugų sektorius

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

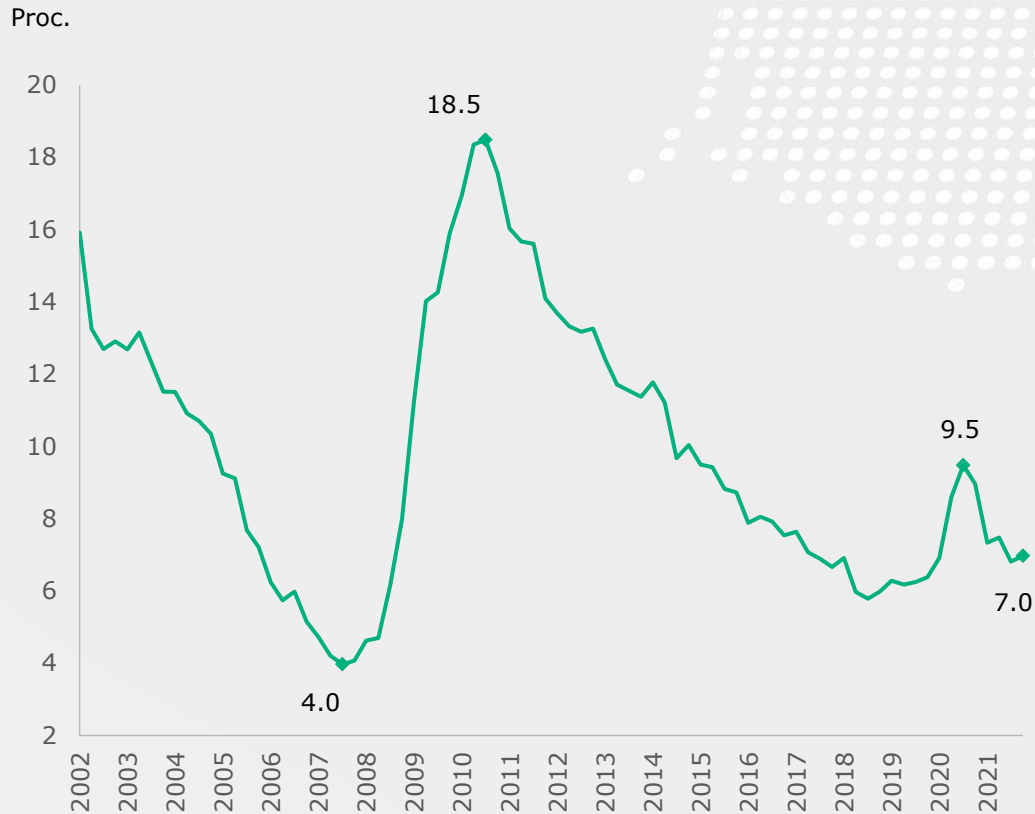

Spartų atlyginimų augimą skatino darbuotojams palanki darbo rinkos padėtis

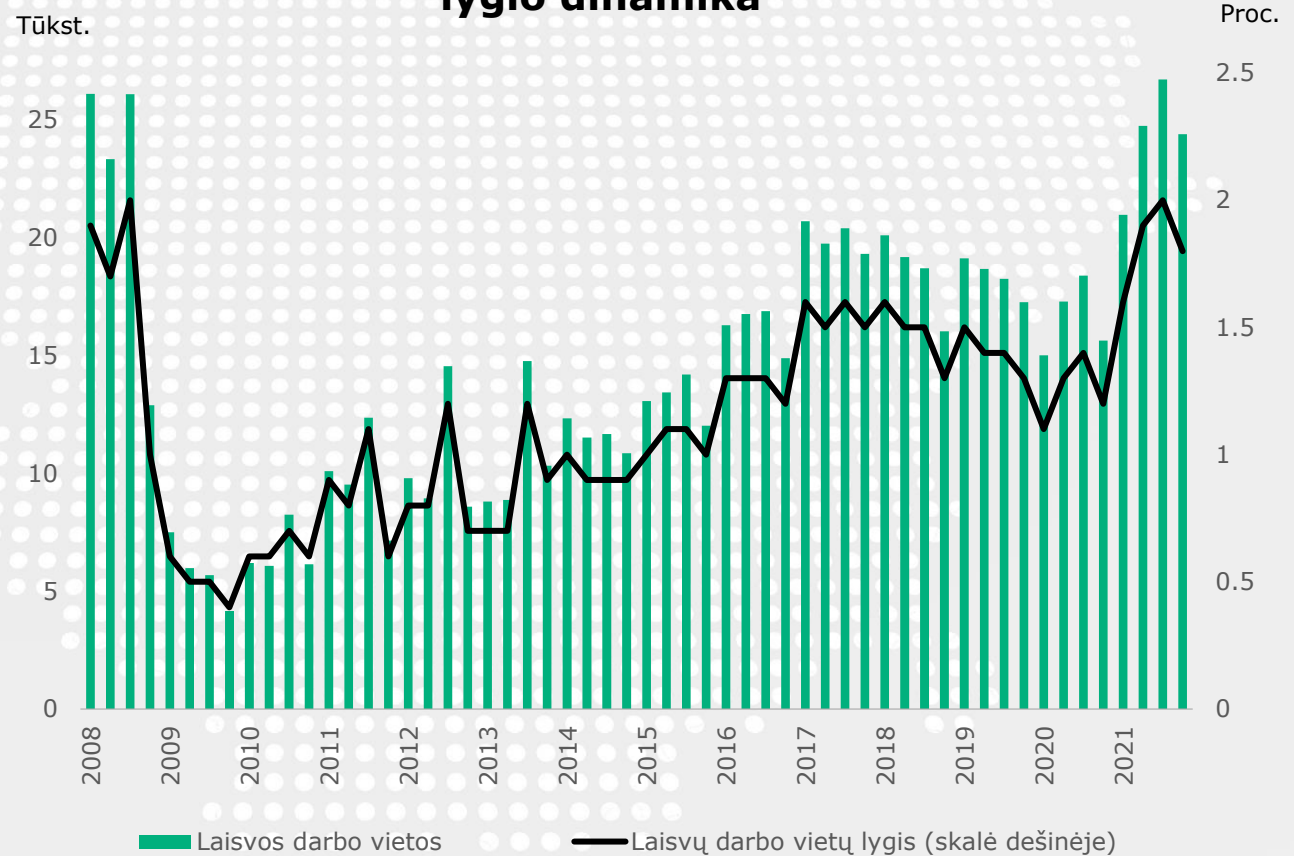

Nedarbo lygis pašalinus sezono įtaką

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Laisvų darbo vietų skaičiaus ir laisvų darbo vietų lygio dinamika

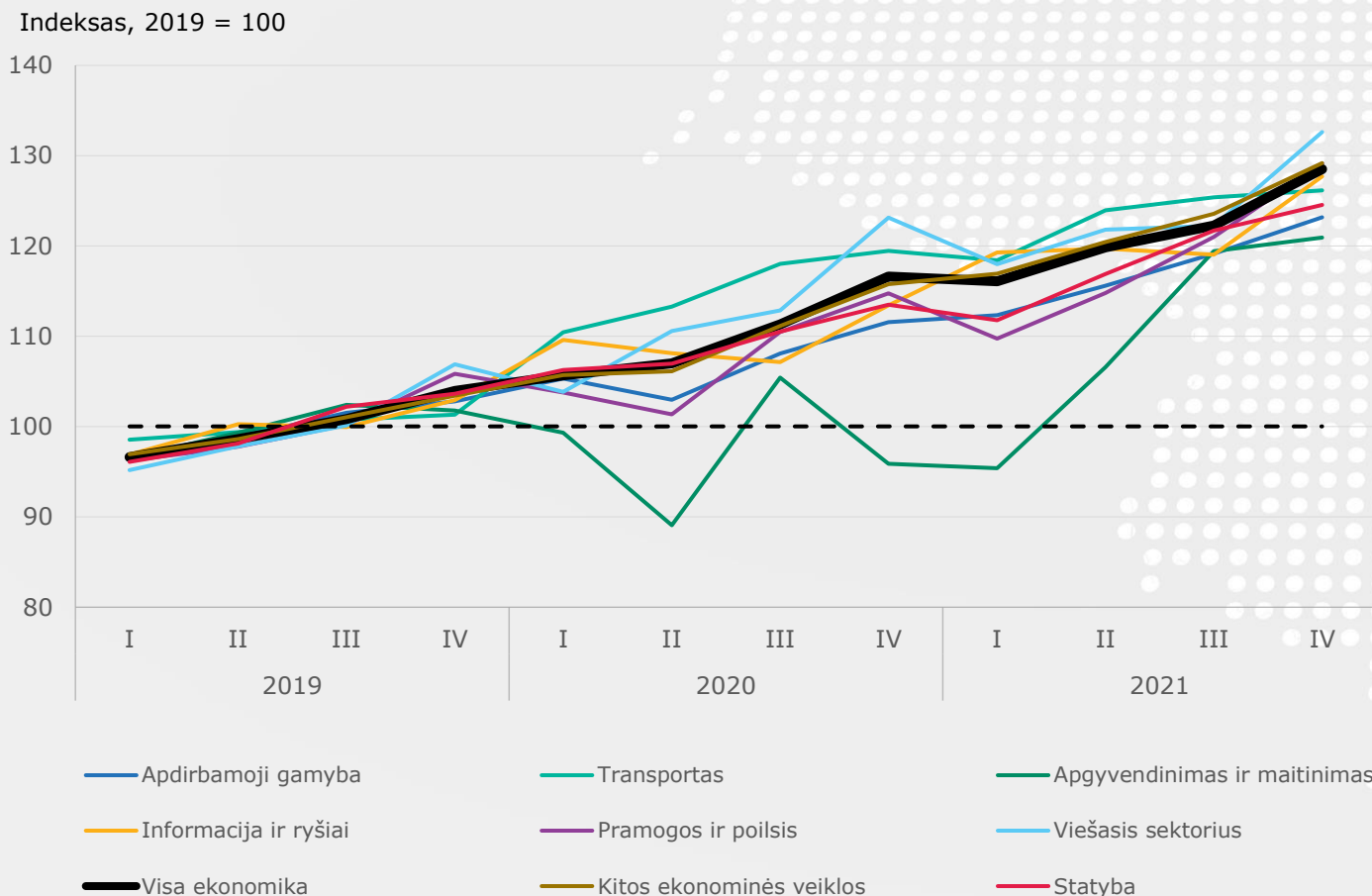

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Konkuravimo dėl darbuotojų rezultatas – daugiau nei 20 proc. nuo 2019 m. padidėję atlyginimai daugelyje ekonominių veiklų

Darbo užmokesčio pokyčiai ekonominėse veiklose

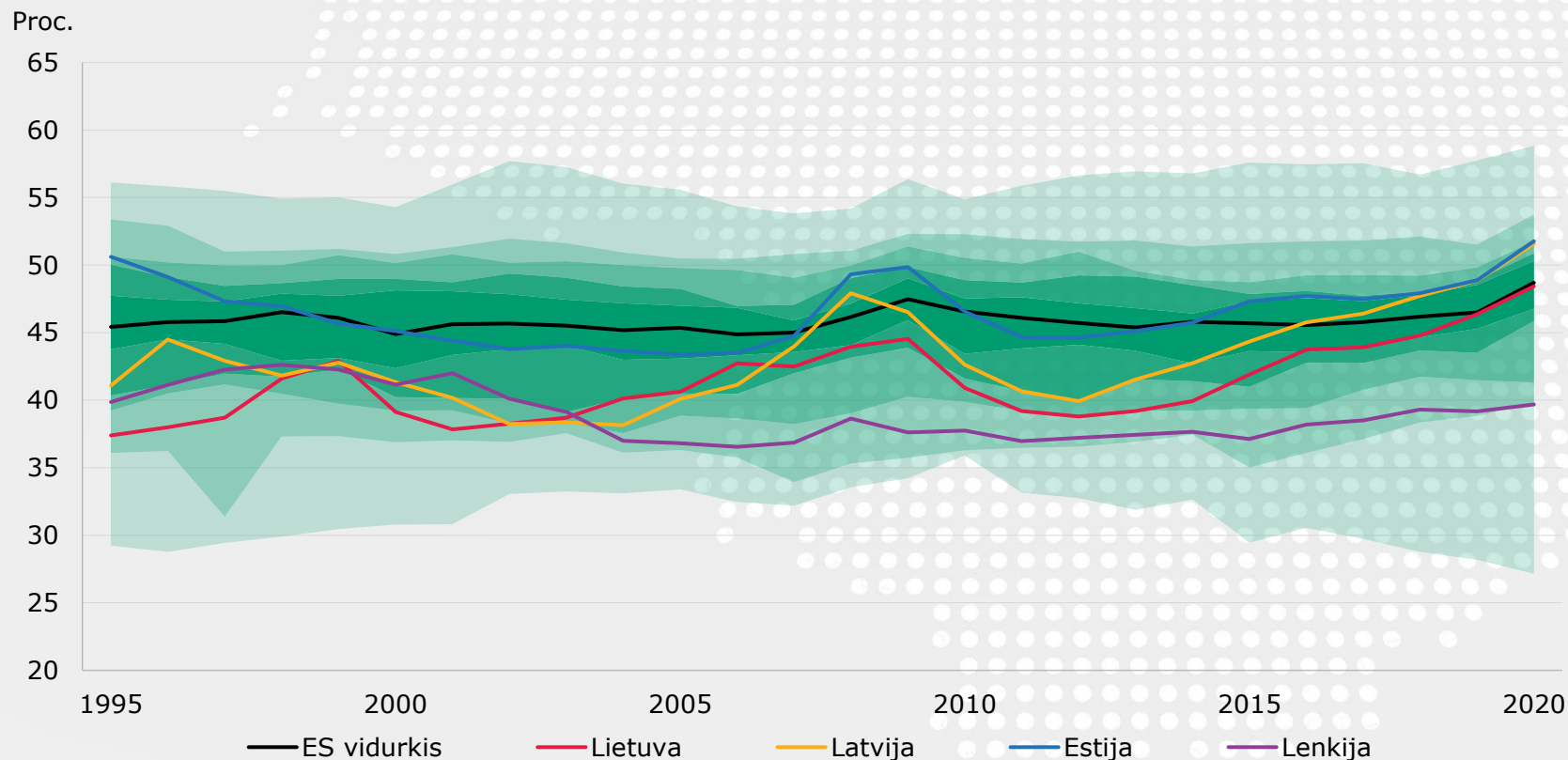
Remiantis naujausiais Sodros skelbiamais duomenimis, šiuo metu darbo užmokesčio augimo sparta nemažėja.

2022 m. sausio mėn. per metus mėnesinės darbo pajamos padidėjo 13,7 proc.

Nors pagal darbuotojams tenkančią pridėtinės vertės dalį Lietuva tarp ES valstybių neišsiskiria, šis rodiklis pastaruoju metu didėjo reikšmingai

Darbuotojams tenkanti pridėtinės vertės dalis ES valstybėse

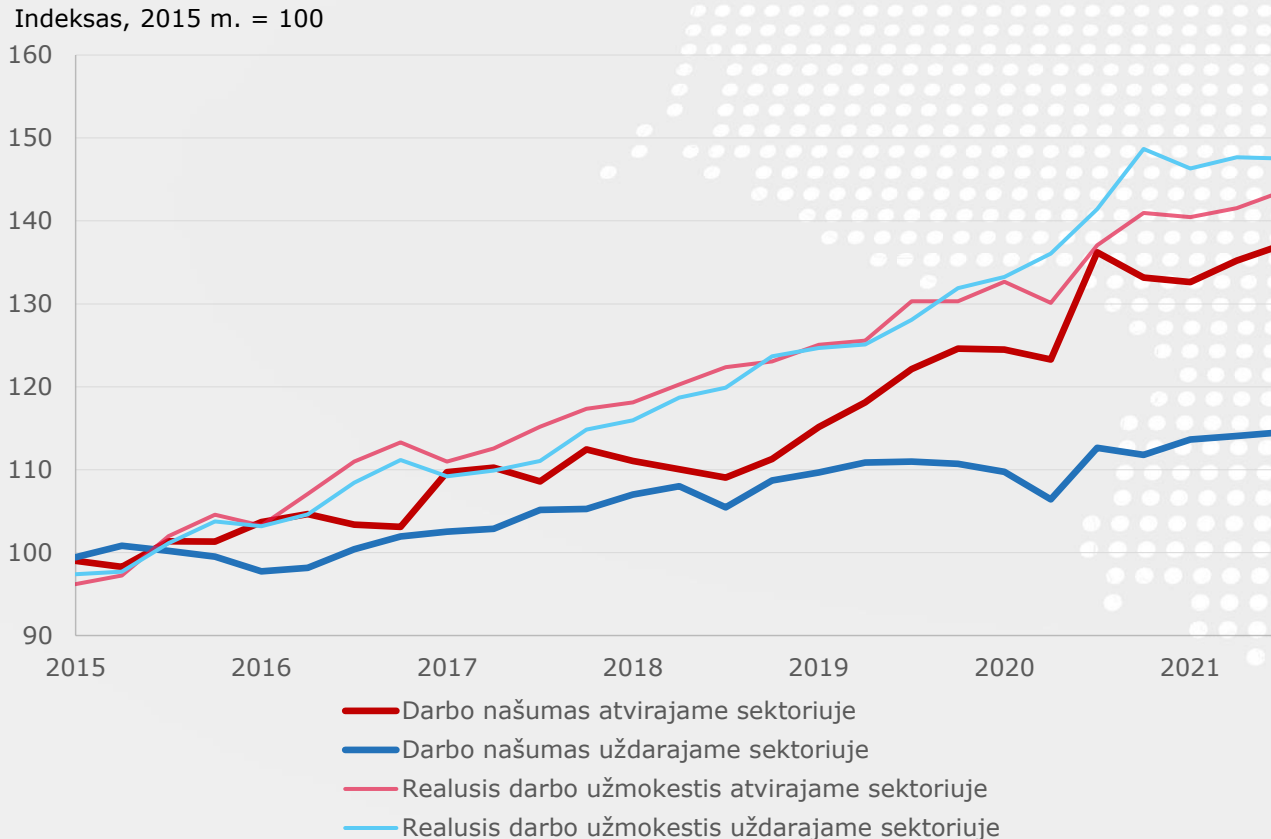
Šaltinis: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastaba: šviesiausio atspalvio fone parodyta visų ES valstybių rodiklių sklaida, tamsiausiam – dvidešimtadalio ES valstybių rodiklių sklaida.

Atlyginimai kiek sparčiau didėjo uždarajame sektoriuje, o našumas – atvirajame sektoriuje

Darbo našumo ir realiojo darbo užmokesčio pokyčiai uždarajame ir atvirajame sektoriuose

Lietuvos darbo našumo raidą daugiausia lemia našumo augimas atvirajame sektoriuje

Palyginti su ikipandeminių metų vidurkiu, atvirajame sektoriuje darbo našumas auga sparčiau nei atlyginimai

Didėjanti Lietuvos eksporto rinkos dalis kol kas nerodo konkurencingumo užsienio rinkose praradimo ženklų

Lietuvos eksportas tebeauga sparčiau nei prekių paklausa pagrindinėse prekybos partnerėse

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastabos: 1) atvirąjį sektorių sudaro žemės ūkis ir apdirbamoji gamyba; 2) Darbo našumo duomenys pakoreguoti pagal sezoniškumą.

03

Karo Ukrainoje poveikis Lietuvos ekonomikai

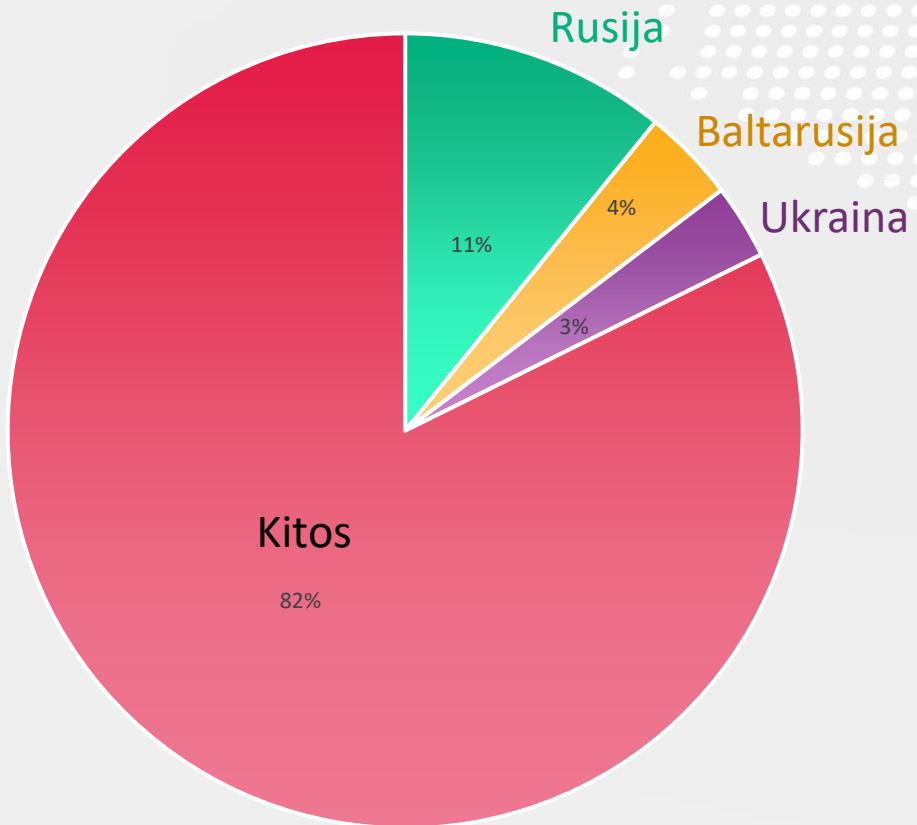

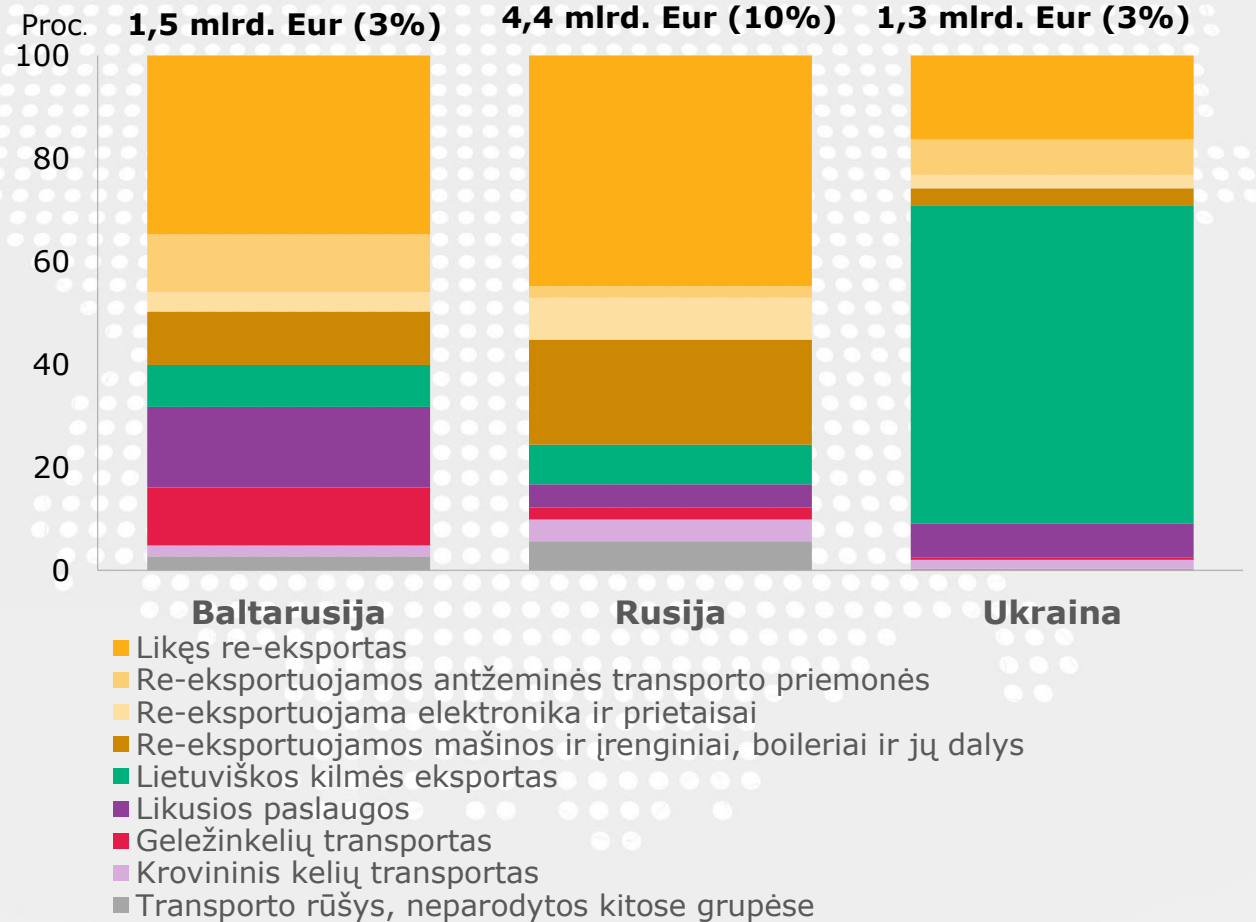
Eksporto į Rusiją ir Baltarusiją struktūroje vyraavo reeksportas

Lietuvos eksporto struktūra 2021 m.

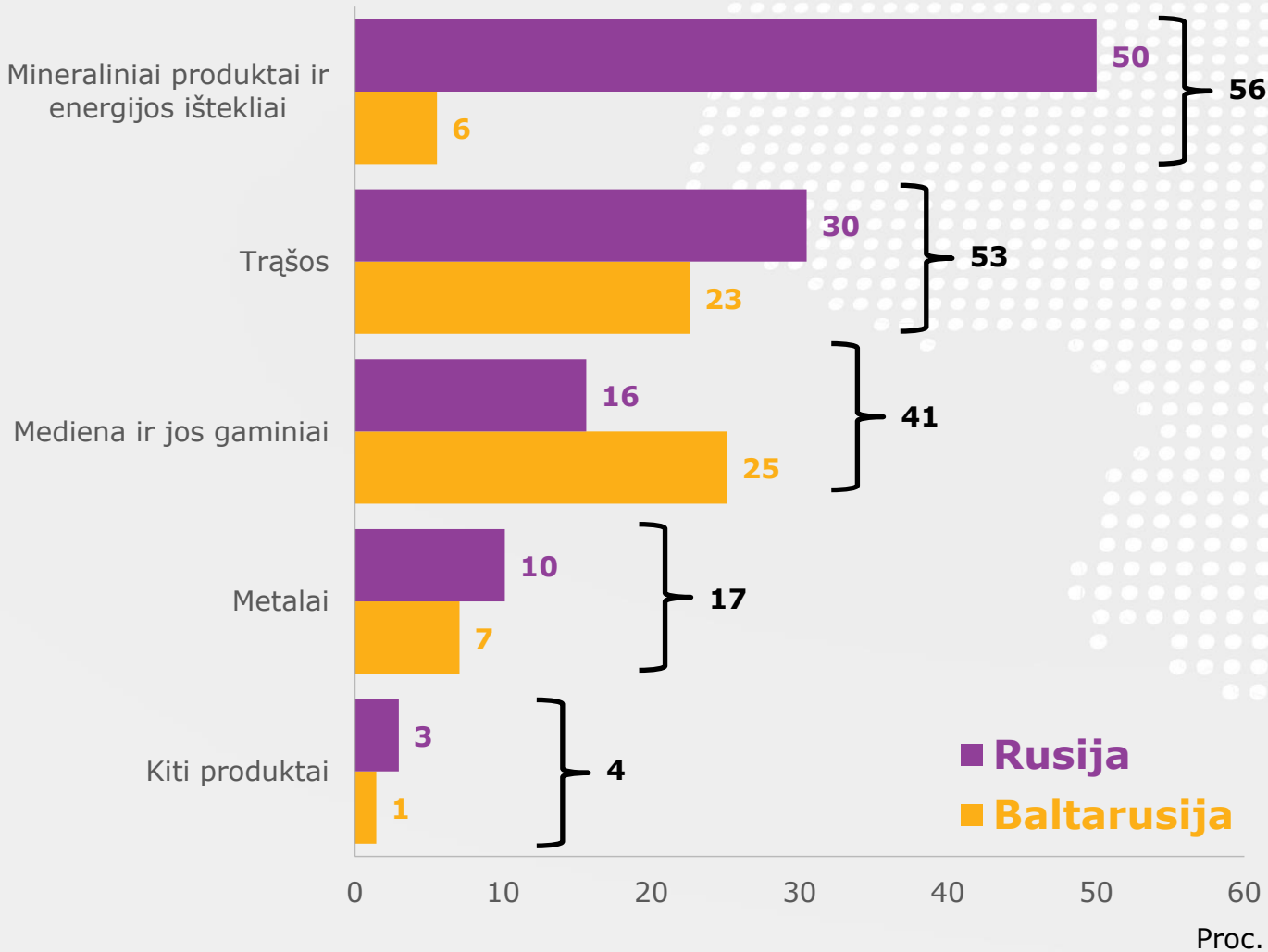
Eksporto į Rusiją, Baltarusiją, Ukrainą struktūra 2020K4-2021K3

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Lietuvos bankas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Reikšminga importo iš Rusijos ir Baltarusijos dalis – energetikos išteklių, medienos, trašų ir metalų importe

Rusija:

2,39 mlrd. Eur (65 %) – žalia nafta ir alyvos
 0,18 mlrd. Eur (85 %) – gamtinės dujos (dujų būseną)
 0,07 mlrd. Eur (89 %) – pieno strypai ir juostos
 0,05 mlrd. Eur (68 %) – sunkiosios tepalinės
 0,04 mlrd. Eur (61 %) – platinos laužas

Baltarusija:

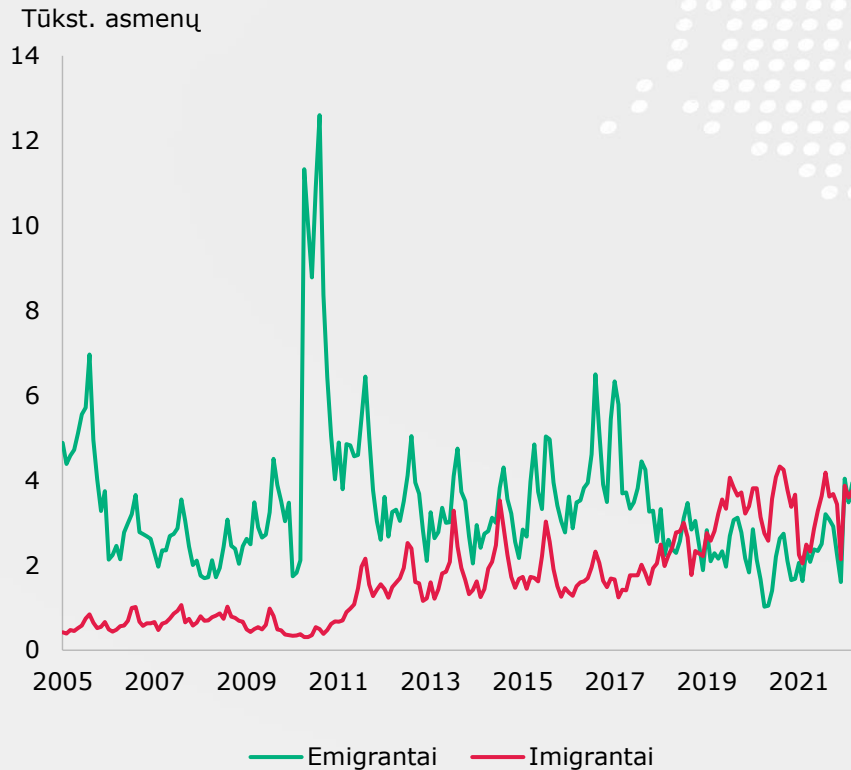
0,12 mlrd. Eur (65 %) – pušies mediena
 0,08 mlrd. Eur (50 %) – azoto, fosforo ir kalio mišiniai
 0,04 mlrd. Eur (66 %) – viela iš geležies, plieno
 0,02 mlrd. Eur (95 %) – malkinė spygliuočių mediena
 0,02 mlrd. Eur (49 %) – aliumininės konstrukcijos;
 0,01 mlrd. Eur (65 %) – medienos granulės

Pokyčiai darbo rinkoje priklausys nuo migracijos tendencijų

Emigrantai ir imigrantai Lietuvoje

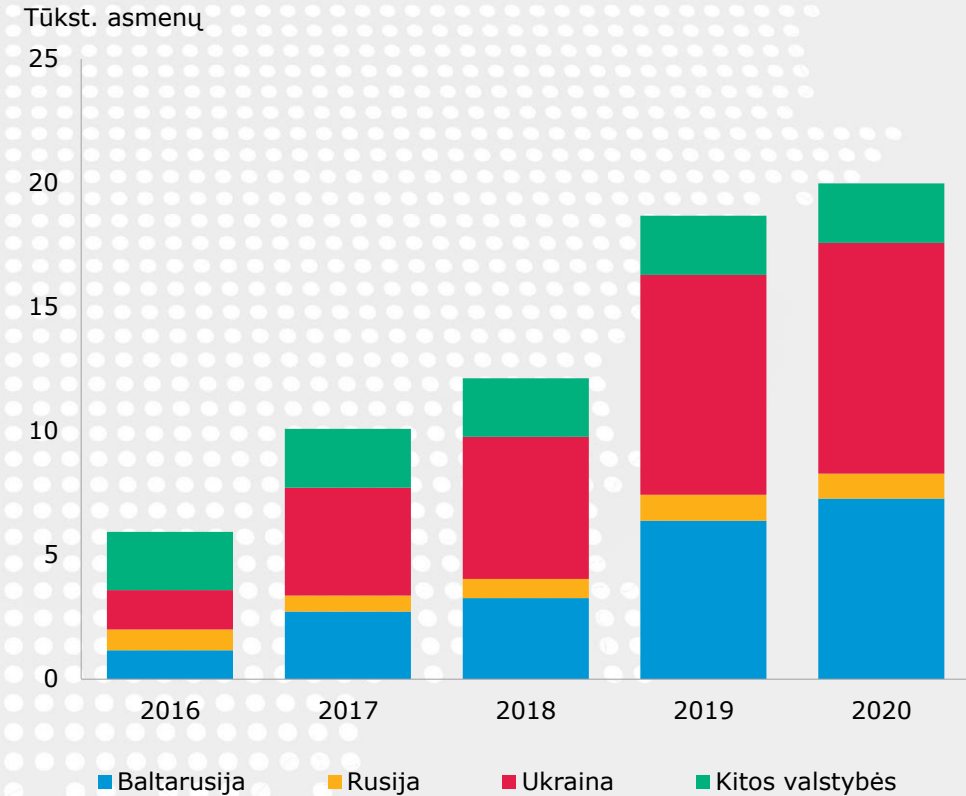

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.
Pastaba: paveiksle duomenys iki 2022 m. balandžio mėn.

Šiuo metu Lietuvoje užregistruota beveik 43 tūkst. karo pabėgėlių iš Ukrainos, o į Užimtumo tarnybą jau kreipėsi daugiau nei 7 tūkst. darbo ieškančių ukrainiečių

Ne Lietuvos piliečių imigracija

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

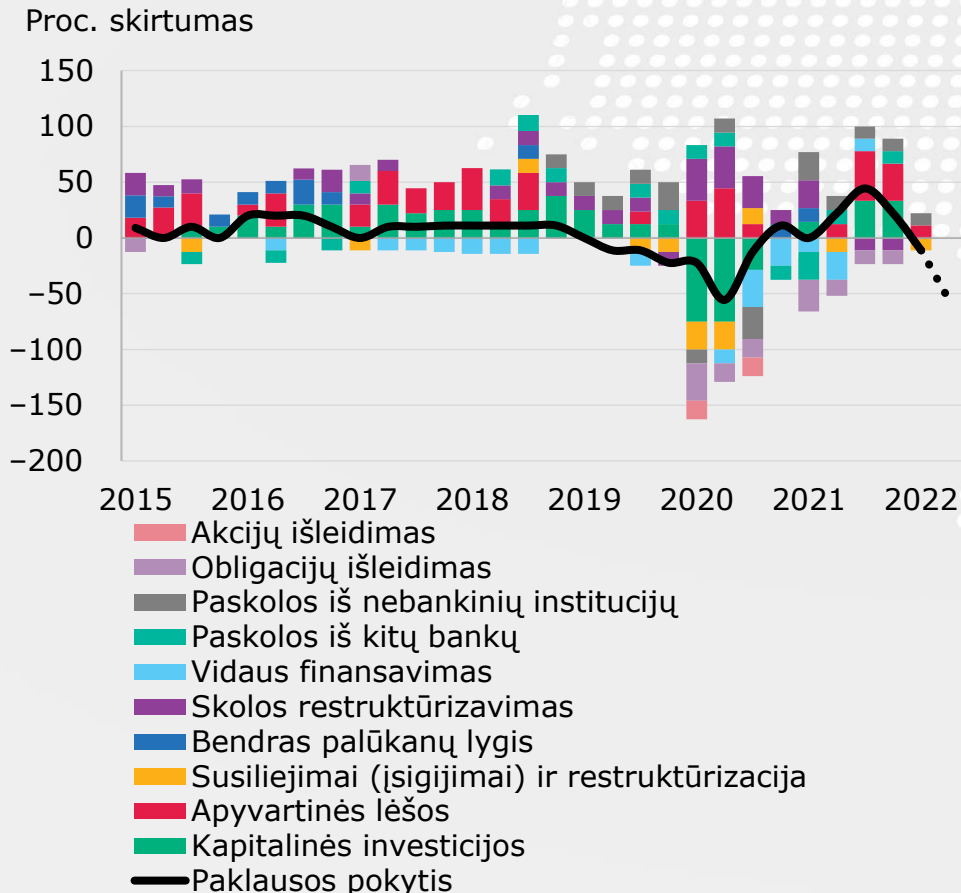

Ne finansų įmonių paklausa naujoms paskoloms šiek tiek prislopo, o suprastėję lūkesčiai gali lemti didesnių investicinių projektų atidėjimą ir atitinkamai mažesnę finansavimo poreikį

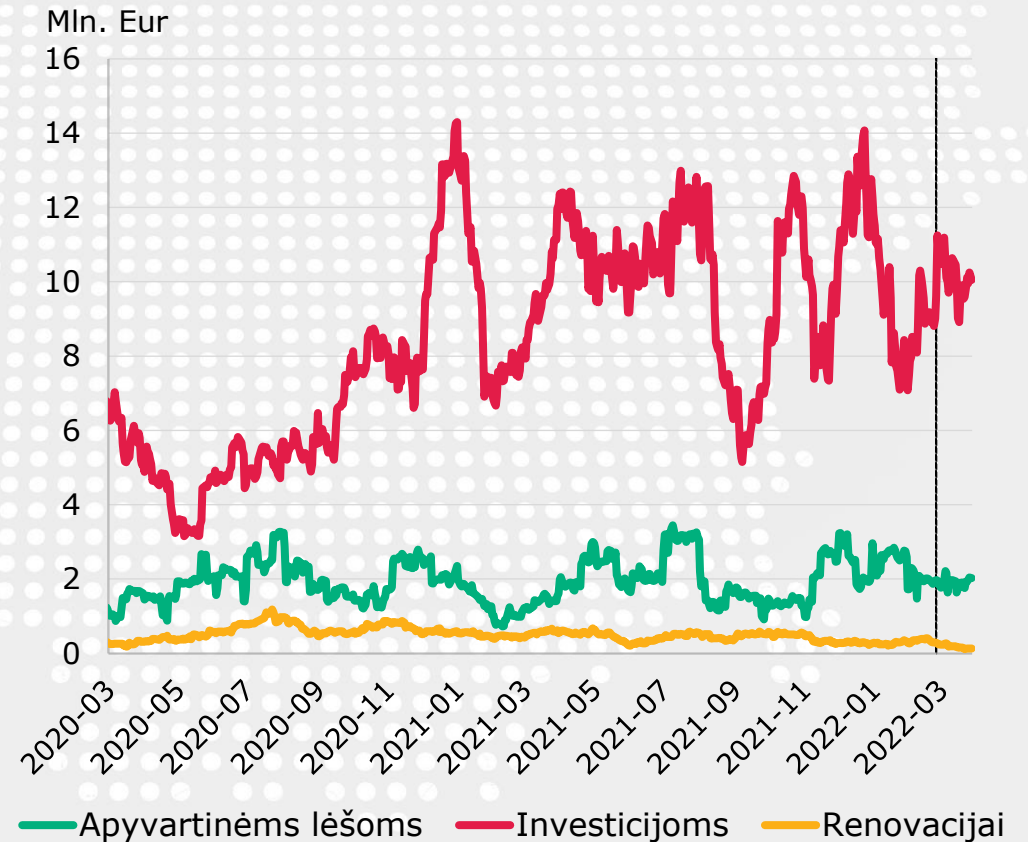

Ne finansų įmonių paklausos paskoloms pokyčio veiksniai

Šaltinis: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: punktyrinė linija žymi paklausos lūkesčius artimiausiems 3 mėn.

Naujų paskolų ne finansų įmonėms srautas pagal paskolos paskirtį

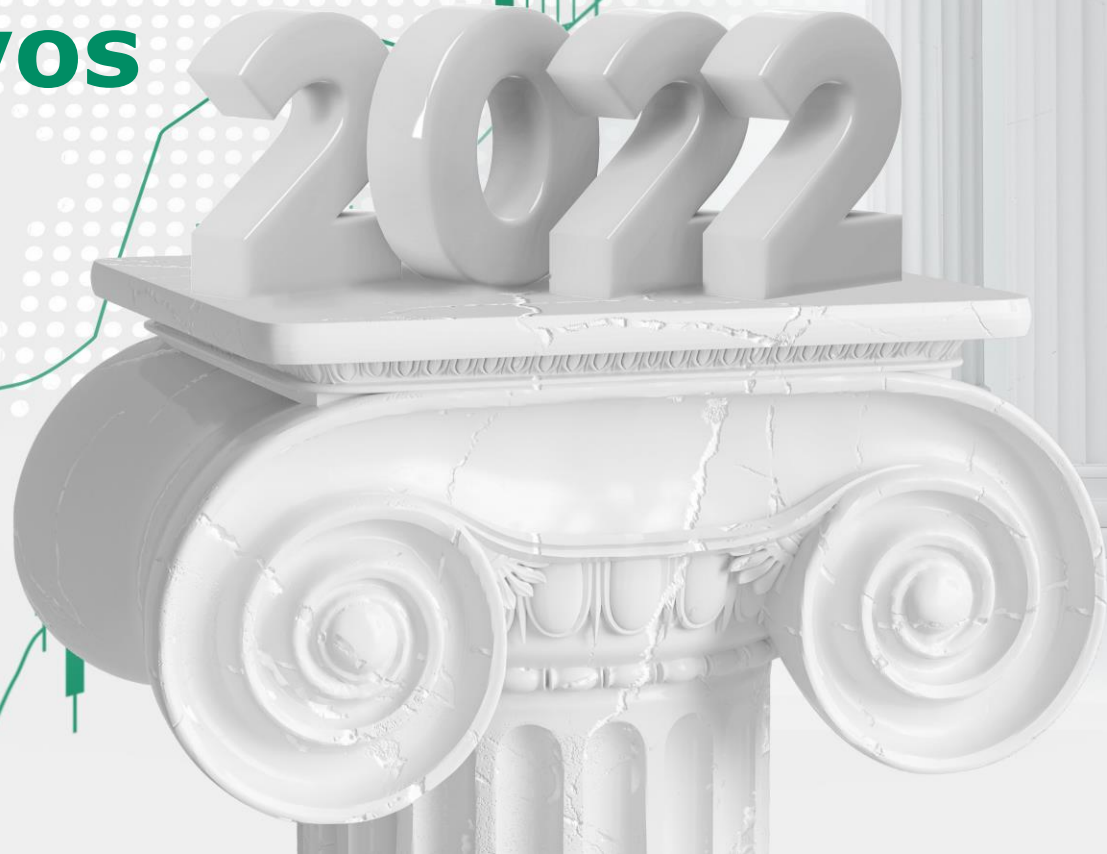

Šaltinis: Lietuvos bankas.
Pastaba: 30 d. slankusis vidurkis, juoda linija žymi Rusijos invazijos į Ukrainą pradžią.

04

Naujausios Lietuvos ekonomikos prognozės

Kovo 1 d. duomenimis grįsta prognozė – prastesnė nei gruodžio mėn.

	2022 m. kovas (2021 m. gruodis)		
	2021	2022	2023
Ekonominis aktyvumas (pokytis per metus, %)			
Realusis BVP	4,8 (5,1)	2,7 (3,6)	2,7 (3,8)
Privatusis vartojimas	7,2 (6,1)	4,7 (5,8)	4,9 (4,8)
Valdžios sektoriaus vartojimas	0,5 (0,3)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)
Investicijos	7,0 (8,7)	5,6 (6,3)	3,6 (5,5)
Eksportas	14,1 (12,6)	5,2 (4,8)	1,9 (4,4)
Importas	17,8 (16,2)	5,3 (6,6)	3,6 (4,8)
Darbo rinka			
Nedarbo lygis (%)	7,1 (7,1)	7,1 (6,7)	7,3 (6,4)
Užimtumas (pokytis per metus, %)	1,2 (0,7)	1,0 (0,2)	-0,8 (0,0)
Kainos ir sąnaudos (pokytis per metus, %)			
Darbo užmokestis	10,5 (10,0)	10,7 (8,2)	7,7 (7,2)
SVKI	4,6 (4,5)	10,5 (5,1)	2,7 (2,3)

Pagrindinės rizikos:

- Įvestų sankcijų dėl karo Ukrainoje poveikis ir kitos geopolitinės rizikos
- Užsitęsę tiekimo grandinės trikdžiai
- Įsisuksianti kainų ir atlyginimų didinimo spirale
- Padidėjusio neapibrėžtumo poveikis vartojimui ir investicijoms
- Dėl sąmatų brangimo neįgyvendintas viešųjų investicijų planas
- Infliacijos lūkesčiai
- COVID-19 atmainos
- Kitų valstybių fiskalinės politikos sprendimai

Jau įvykę ir galimi papildomi šokai Lietuvos ekonomikai – jautrumo analizės prielaidos

Po kovo 1 d. įvykę pokyčiai:

- Įvestos papildomos sankcijos
- Labai svyruojančios energijos išteklių kainos
- Verslų pasitraukimas iš Rusijos rinkos

Pagrindiniai poveikio kanalai	Konvencinio scenarijaus prielaidos	Šoko scenarijaus prielaidos	Didesnio šoko scenarijaus prielaidos
Eksporto į Rusiją, Baltarusiją, Ukrainą mažėjimas	Papildomas ekspertinis vertinimas netaikytas	Eksporto apimtis sumažėja 2/3	Eksporto į šias valstybes nelieka
Paklausos mažėjimas ES valstybėse	Atitinka ECB pagrindinio scenarijaus raidą	Atitinka ECB nepalankiojo scenarijaus poveikį	Atitinka ECB atšiauriojo scenarijaus poveikį
Importuojamų žaliavų trūkumas ir brangimas	Papildomas ekspertinis vertinimas netaikytas	Lietuvos įmonės nesugeba rasti 10 % daugiausia iš Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos importuojamų žaliavų pakaitalų. Šių žaliavų kainos padidėja trečdaliu	Lietuvos įmonės nesugeba rasti 20 % daugiausia iš Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos importuojamų žaliavų pakaitalų. Šių žaliavų kainos padidėja trečdaliu
Energijos žaliavų ir maisto kainų didėjimas	Remiasi vasario 28 d. rinkos kainomis	Remiasi kovo 17 d. rinkos kainomis	Kainos atitinka aukščiausią dienos lygį, pasiektą vasario 28–kovo 17 d.
Padidėjusio neapibrėžtumo dėl ateities poveikis	Papildomas ekspertinis vertinimas netaikytas	Pasitikėjimas pablogėja panašiu mastu kaip ir ankstesnių krizių atveju	Dvigubai didesnis pasitikėjimo pablogėjimas nei pagal šoko scenarijų

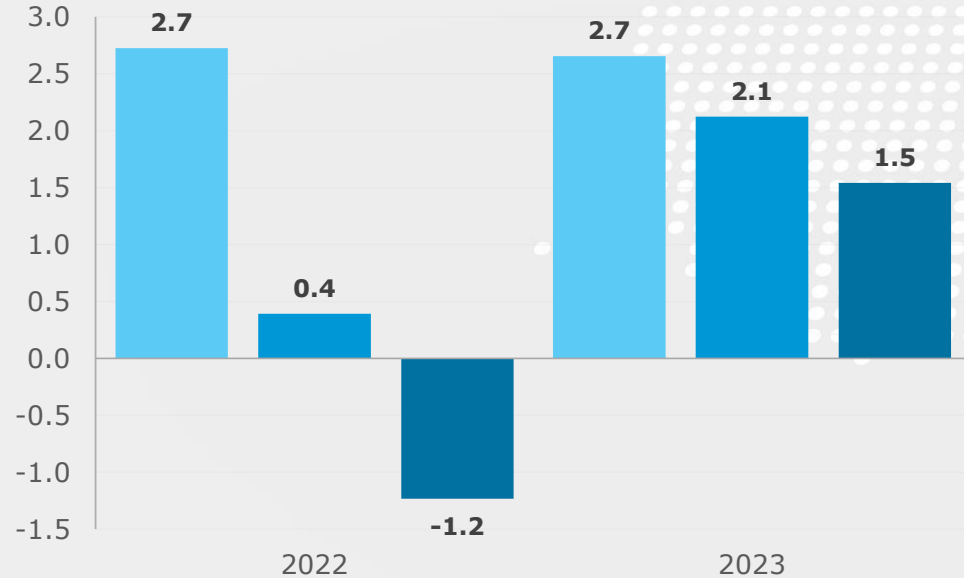

Lietuvos ekonomikos jautrumo analizė

BVP raidos scenarijai*

Proc., pokytis per metus

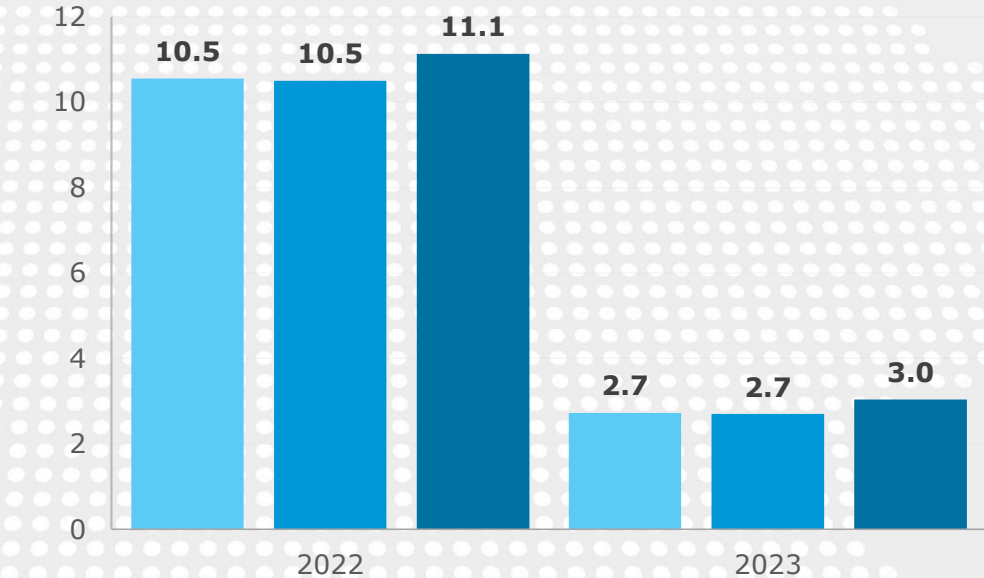

- Konvencinis scenarijus, pagrįstas kovo 1 d. informacija
- Šoko scenarijus
- Didesnio šoko scenarijus

Šaltiniai: Eurostatas, Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Inflacijos raidos scenarijai*

Proc., pokytis per metus

- Konvencinis scenarijus, pagrįstas kovo 1 d. informacija
- Šoko scenarijus
- Didesnio šoko scenarijus

Šaltiniai: Eurostatas, Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pateikti papildomi scenarijai yra šokų kombinacijos, sudarytos remiantis prielaidomis. Dėl itin didelio ne ekonominių veiksnių poveikio, scenarijų išsipildymo tikimybių nustatymas negalimas.

Dékoju už démesj

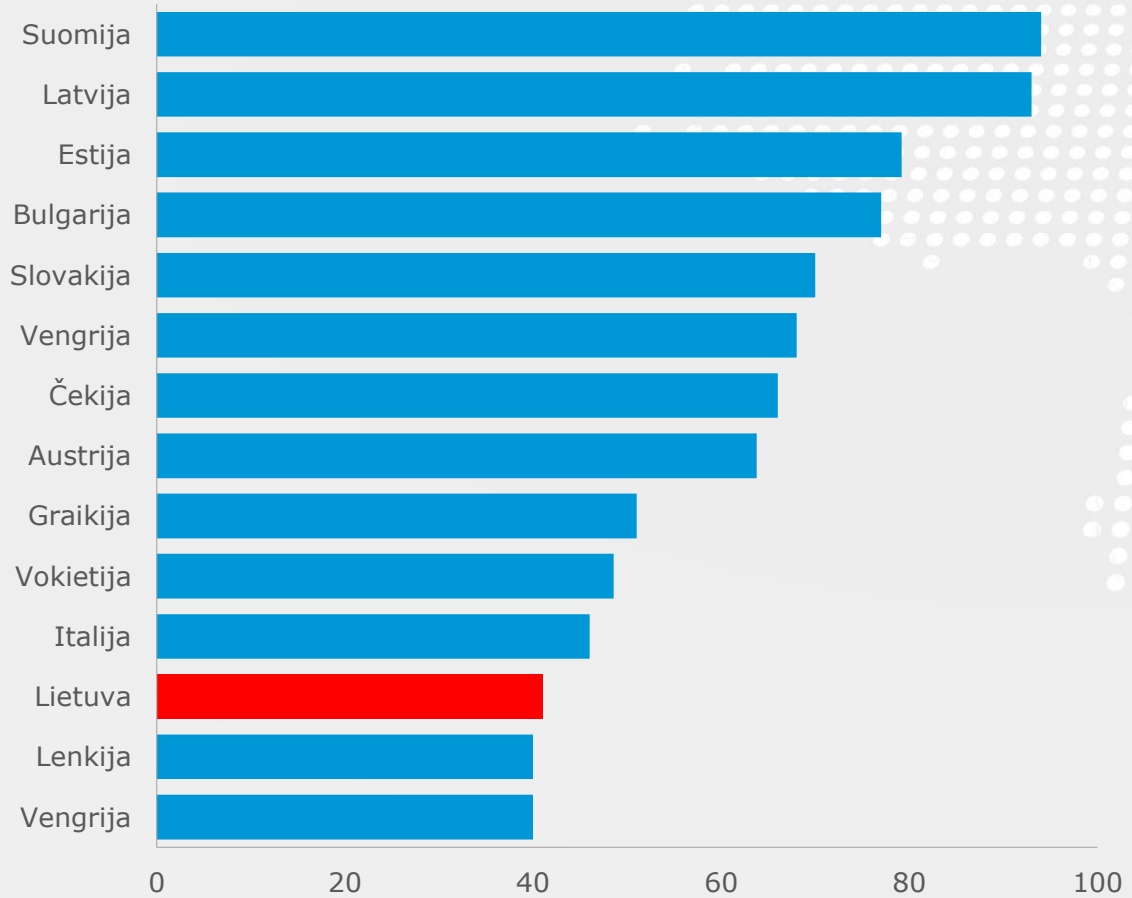

Lietuvos priklausomybė nuo rusiškų dujų didelė, bet suvaldoma

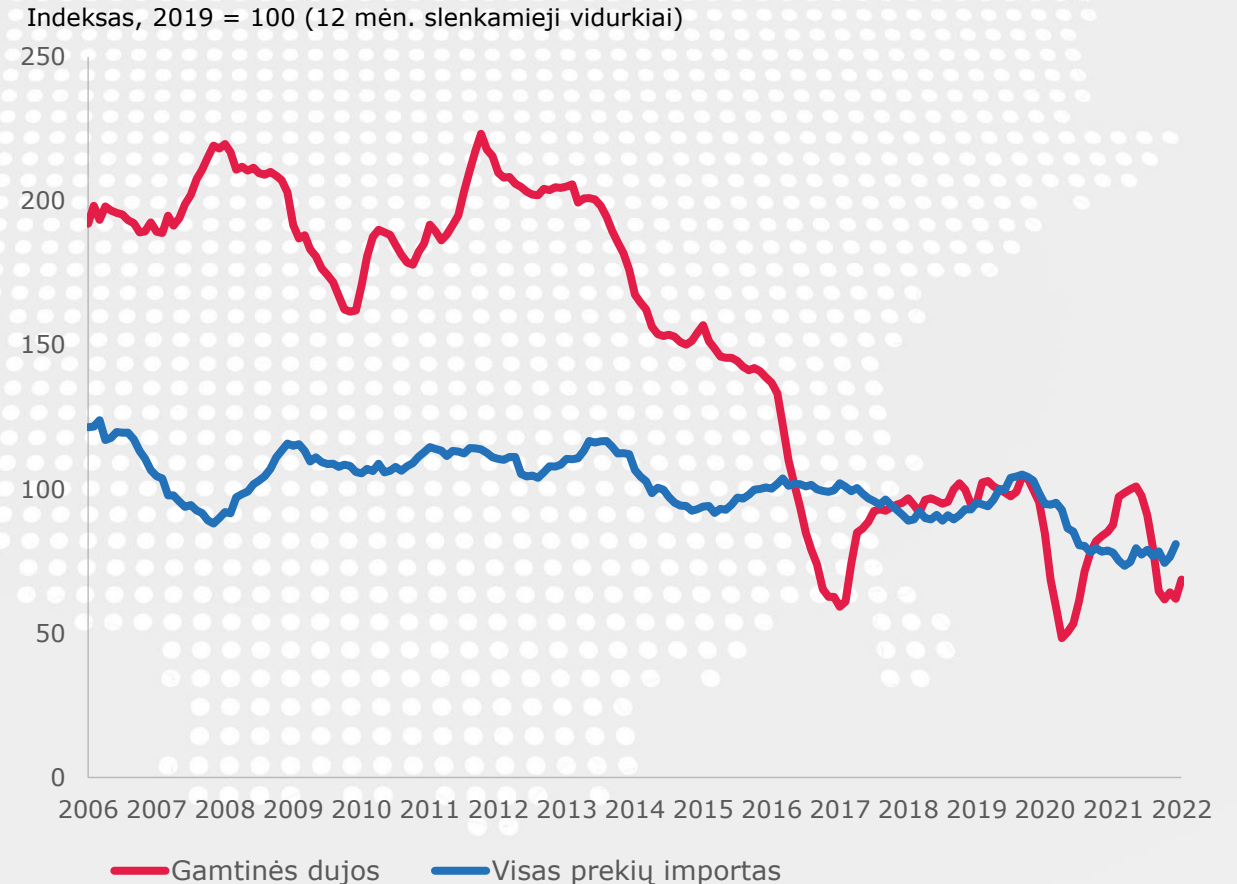

Priklausomybė nuo rusiškų dujų (2020 m.)

Šaltiniai: ACER ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Lietuvos importo iš Rusijos raida

Šaltiniai: Eurostatas, Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

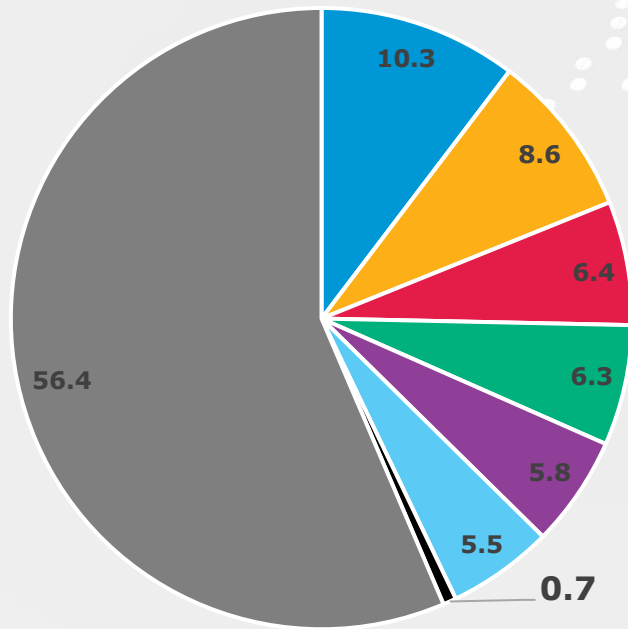

Praeitų metų pabaigoje Lietuvos ekonomikos augimui riziką jau kėlė santykių su Kinija atšalimas

Eksportas

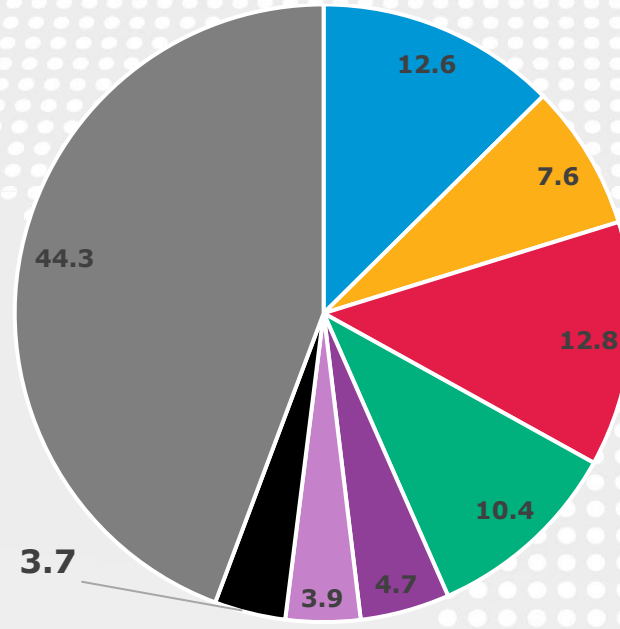
(Proc., palyginti su visu eksportu 2020 m. IV–2021 m. III ketv.)

- Vokietija
- Latvija
- Lenkija
- Rusija
- Nyderlandai
- JAV
- Kinija
- Kitos šalys

Importas

(Proc., palyginti su visu importu 2020 m. IV–2021 m. III ketv.)

- Vokietija
- Latvija
- Lenkija
- Rusija
- Nyderlandai
- Baltarusija
- Kinija
- Kitos šalys

Tiesioginiai ryšiai su Kinija reikšmingesni atskiroms prekių grupėms, pvz., lazerių eksportui, amino junginių importui

Kinijos dalis, palyginti su visu prekės eksportu:

- lazeriai – 30 %
- skydai / pultai – 9 %

Kinijos dalis, palyginti su visu prekės importu:

- amino junginiai – 69 %
- spausdintinės grandinės – 68 %
- transporto dalys – 35 %
- ryšio priemonės – 13 %

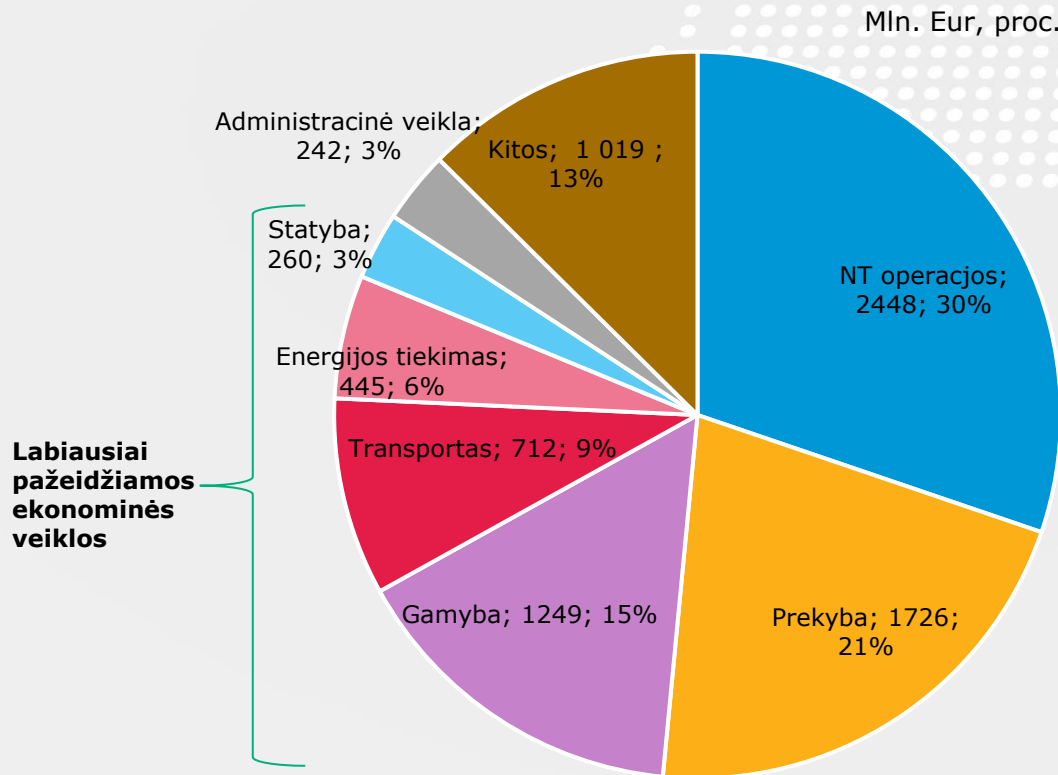

Lietuvos bankų tiesioginės sąsajos su paveiktomis šalimis nedidelės, tačiau finansų sistema gali būti reikšmingai paveikta antriniais kanalais

Bankų paskolų įmonėms portfelis pagal ekonomines veiklas (2021 m. IV ketv.)

Šaltinis: Lietuvos banko skaičiavimai.

Bankuose gali išaugti kredito rizika, suprastėjus karo Ukrainoje paveiktų įmonių būklei:

- Paskolos labiausiai pažeidžiamų ekonominių veiklų įmonėms sudarė trečdalį viso bankų paskolų portfelio
- Kylančios žaliavų, maisto, energijos kainos paveiktų ir tiesiogiai su Rusija neprekiuojančias įmones
- Tiekimo grandinių sutrikimai

Galimos kibernetinės atakos prieš finansų sistemą

Galimas rizikos priedų padidėjimas ir finansavimosi kainos ir skolos aptarnavimo išlaidų augimas

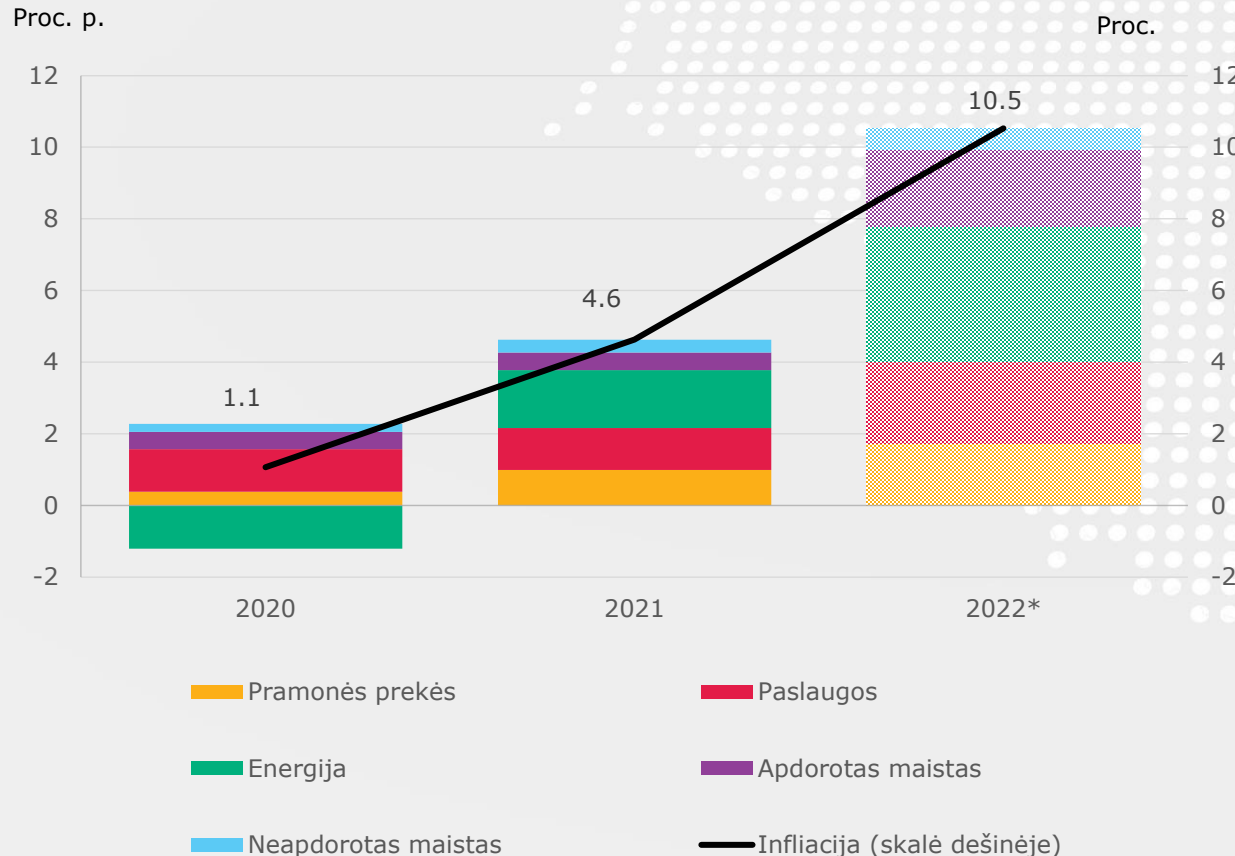
Neapibrėžtumas dėl būsto rinkos ir NT kainų raidos – galimas poveikis būsto paskolų portfeliui ir bankų užstatui

Infliacijos prognozės daugiausia didina energijos prekių kainos, tačiau numatomas ir kitų komponentų augimas

Faktinė ir prognozuojama infliacija ir jos kaitos veiksniai

Pagrindiniai veiksniai, galintys **didinti** infliaciją:

- Dėl geopolitinių veiksnių tikėtinas žaliavų ir maisto kainų didėjimas
- Kainų ir atlyginimų spiralės įsisukimas
- Galimi tiekimo trikdžiai importuojant žaliavas iš Rusijos ir Baltarusijos

Pagrindiniai veiksniai, galintys **mažinti** infliaciją:

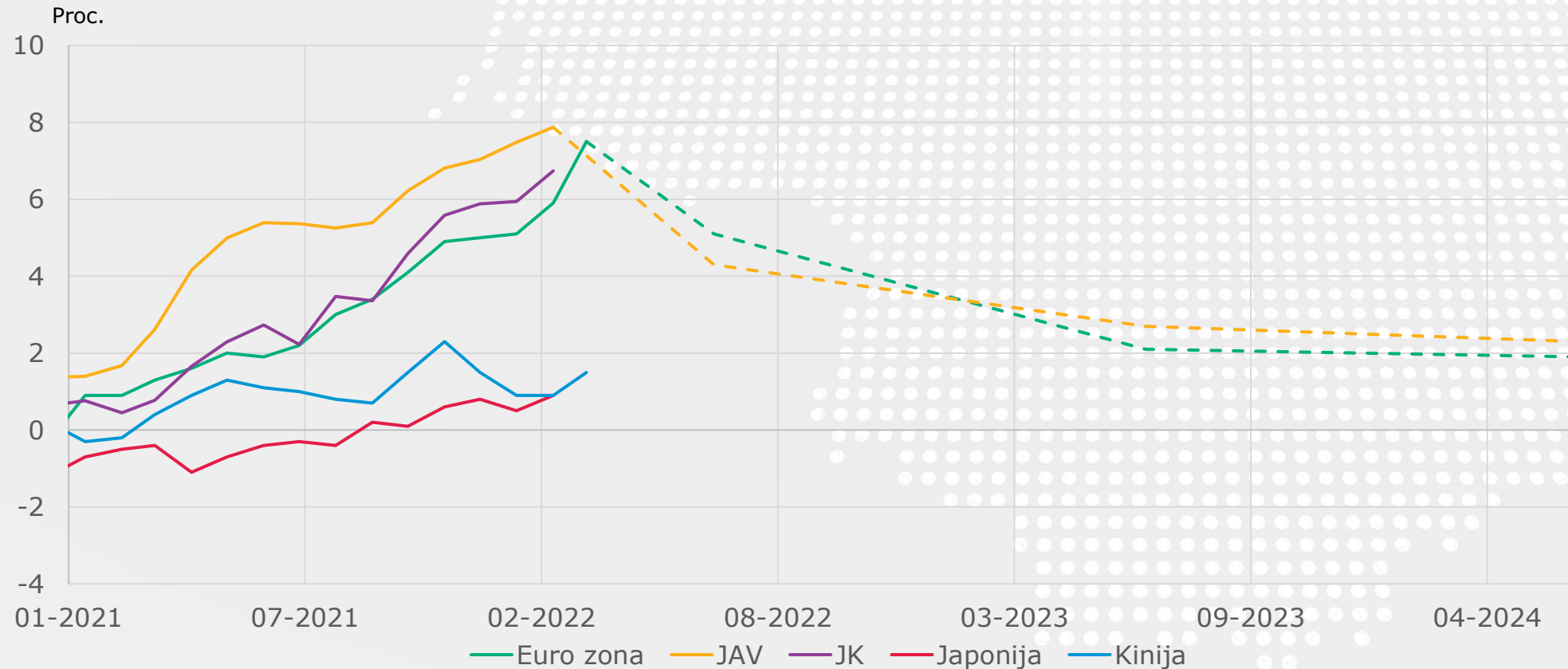
- Dėl geopolitinės situacijos prastėjantys gyventojų ir verslo lūkesčiai
- Kylant energijos kainoms mažėjanti kitų prekių ir paslaugų paklausa

Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.
* Prognozė.

Inflacija pakilusi didžiosiose vakarų ekonomikose, tačiau prognozuojamas grįžimas link 2% tikslo

Globali infliacija ir jos prognozės

Šaltinis: Refinitiv, ECB ir FED.